

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SKITSE

til kommunesammenlægninger

i Svendborg amt

Svendborg amts
 sognerådsforening og kommunallovskommissionens sekretariat
 1964

Indholdsfortegnelse

	Side
Indledning	5
I. Befolkningsforholdene i Svendborg amt	7
II. Virkningerne af den nuværende sognekommunale inddeling	12
A. De sognekommunale opgaver	12
1. Skolevæsenet	12
2. Alderdomshjem	14
3. Hjemmesygepleje	15
B. Administrative forhold	16
1. Administrationspersonale	16
2. Administrationslokaler	17
3. Teknisk forvaltning	17
C. Sognekommunernes økonomiske forhold	18
1. Kommunernes udgifter	18
2. Sognekommunernes beskatningsforhold	20
a. Ligningsforholdet	20
b. Grundskyldpromiller og skatteprocenter	21
c. Samlet skatteudskrivning og indkomst pr. statsskatteyder	22
III. Forslag til ny kommuneinddeling	23
IV. Fremgangsmåden ved ændring af den kommunale inddeling	31
Tekstbilag	33
Kortbilag	47

Indledning

I foråret 1962 vedtog Svendborg amts sognerådsforening med tilslutning fra Svendborg amtsråd at påbegynde udarbejdelsen af en skitse til en ny sognekommunal inddeling i Svendborg amt. Til lede og overvåge dette omfattende arbejde nedsatte sognerådsforeningen et særligt udvalg, medens det rent tekniske undersøgelsesarbejde og den redaktionelle udformning af redegørelsen i første omgang blev overdraget amtets embedsmænd, der skulle arbejde i nær kontakt med kommunallovskommissionens sekretariat. På grundlag af det herefter tilvejebragte materiale har udvalget ment at kunne forelægge nærværende redegørelse med en ledsagende skitse til en ny kommuneinddeling i amtet til drøftelse blandt amtets kommuner.

Udvalget har anset det for hensigtsmæssigt indledningsvis at give en kort orientering om baggrunden for sognerådsforeningens og amtsrådets tilslutning til undersøgelsens igangsættelse og har samtidig ønsket at fremhæve, at undersøgelsen og skitseforslaget ikke må tages som udtryk for de kommunale myndigheders stillingtagen til spørgsmålet om kommunesammenlægning.

Gennem de seneste år har *kommunallovskommissionen gennemført en række undersøgelser af den sognekommunale inddeling* i en del af landets amter — i første omgang i Præstø, Randers og Ribe amter — og har søgt at skitsere mulighederne for og virkningerne af en ny kommuneinddeling ved sammenlægning af de bestående sognekommuner til større og mere bæredygtige enheder. Kommissionens opgave var egentlig i første række kun at skitsere de principielle retningslinier for en ny sognekommunal inddeling for hele landet — og det var oprindeligt ikke tanken at udarbejde flere undersøgelser omhandlende de sognekommunale problemer end de 3 nævnte — men offentliggørelsen af disse skitser vakte en betydelig interesse og resulterede bl. a. i, at en række kommuner såvel i som udenfor de undersøgte amter begyndte at drøfte kommunesammenlægning og tage skridt til selv at føre de tanker, der lå til grund for undersøgelserne, ud i livet. I de undersøgte amter var det på grundlag af det foreliggende materiale og særlig de udarbejdede skitser muligt for amtsrådet og indenrigsministeren — der skal godkende enhver kommunesammenlægning — at overskue konsekvenserne af de enkelte sammenlægninger, men i andre amtskommuner, hvor et tilsvarende materiale ikke var tilvejebragt, var det vanskeligt for de godkendende myndigheder at tage stilling til de konkrete sager om kommunesammenlægning.

I sådanne amter har det været naturligt, at sognerådsforeningens bestyrelse og amtsrådet har taget problemet kommunesammenlægning op og har drøftet mulighederne for at skabe et bedre grundlag for forhandlinger mellem de positivt interesserede sognekommuner og samtidig søge at sikre, at eventuelle kommunesammenlægninger kan gennemføres uden gene for de kommuner, der ikke er interesseret i en sammenlægning, men ønsker at se tiden an.

Fra *Holbæk amts sognerådsforening* modtog kommunallovskommissionen en henvendelse om igangsættelse af en sådan kommuneundersøgelse i Holbæk amt, og da man i kommissionen fandt det uhyre værdifuldt — og i øvrigt så det som en styrkelse for det kommunale selvstyre — om kommunerne selv kunne løse spørgsmålet om en ny kommuneinddeling, indvilgede kommissionen i at forestå en undersøgelse af forholdene i Holbæk amt, men ønskede samtidig at benytte den givne anledning til at skabe et mere generelt arbejdsgrundlag for tilsvarende undersøgelser i andre amter. I kommissionen var man interesseret i, at fremtidige drøftelser om den kommunale inddeling i de enkelte amter kom til at foregå på grundlag af et materiale og en undersøgelse, *tilvejebragt af de lokale myndigheder selv*, og man ønskede derfor eventuelle fremtidige undersøgelser udarbejdet med hovedvægten lagt i de enkelte amter. Da formålet med disse amtsundersøgelser som nævnt alene skulle være at tilvejebringe et grundlag for realistiske forhandlinger kommunerne imellem, var der i kommissionen enighed om, at det var nødvendigt at tage et ligeligt hensyn til samtlige kommuner i amtet, og det var derfor naturligt, at også købstædernes forhold blev inddraget i Holbæk-undersøgelsen.

Efter offentliggørelsen af denne undersøgelse i april 1962 har det vist sig, at den var et velegnet grundlag for tilsvarende undersøgelser andre steder i landet, og *i øjeblikket foregår der i så at sige samtlige landets amter* — i reglen ved et samarbejde mellem den lokale sognerådsforening, vedkommende amtsråd og kommissionens sekretariat — *et undersøgelsesarbejde*, der udføres på grundlag af Holbæk-undersøgelsen, og som tager sigte på at skitsere en ny og realistisk kommuneinddeling i amterne.

I Svendborg amt har tildels tilsvarende synspunkter gjort det naturligt for sognerådsforeningens bestyrelse og amtsrådet at tage kommunesammenlægningsproblemerne op til nærmere overvejelse og undersøgelse. Uden at tage principiel stilling til spørgsmålet om kommunesammenlægning er det gennem nærværende undersøgelse og den ledsagende skitse sikret, at de kommunesammenlægninger, der eventuelt ønskes gennemført i Svendborg amt, vil komme til at foregå efter en samlet plan, og uden at der derved foregribes noget for de kommuner, der ikke i øjeblikket finder tiden inde til at sætte spørgsmålet om kommunesammenlægning på dagsordenen.

Ved undersøgelsens tilrettelæggelse er Holbæk-undersøgelsen lagt til grund, og de principper, der er nedfældet heri, er i videst muligt omfang overført til Svendborg-undersøgelsen. Ved skitseforslagets udarbejdelse har man på samme måde som i Holbæk ikke følt sig bundet af en bestemt kommunestørrelse, men man har — alt efter forholdene i de enkelte egne af amtet — søgt at danne kommuner, som dækker områder, hvor der i forvejen består en vis samhörighed, og som har et befolkningsgrundlag på i hvert fald mindst 3—4.000 indbyggere. Ligesom i Holbæk-undersøgelsen har kommunallovskommissionens sekretariat inddraget købstadkommunernes forhold i undersøgelsen, og efter de principper, der er nedfældet i Holbæk-undersøgelsen — og i kommunallovskommissionens store undersøgelse »Byer og kommunegrænser« — er der af denne skitseret en kommuneinddeling omkring købstæderne, der sikrer, at bysamfund, der befolkningsmæssigt, økonomisk og erhvervmæssigt udgør en enhed, også i kommunal henseende samles inden for samme enhed.

Ved at inddrage købstædernes forhold i undersøgelsen er skitseforslaget til den ny kommuneinddeling blevet helt realistisk, men der er samtidig rørt ved et problem, der er af afgørende betydning for en del af amtets sognekommuner og for Svendborg amtskommune i det hele taget, idet en ikke helt uvæsentlig del af amtets befolkning er bosat i bymæssigt bebyggede områder, der grænser op til købstæderne.

Det skitseforslag, der er udarbejdet i tilknytning til undersøgelsen, er — som ordet antyder — alene tænkt som en ren skitse angivelse af, hvorledes en eventuel omlægning af den kommunale inddeling vil kunne tænkes gennemført i amtet, såfremt der lægges afgørende vægt på det allerede etablerede samarbejde og tages det fornødne hensyn til de geografiske, de erhvervmæssige og de befolkningsmæssige forhold i amtet samt til karakteren af de opgaver, som i dag påhviler kommunerne. Der er ikke på indeværende tidspunkt i tilknytning til undersøgelsen foretaget nogen bedømmelse af mulighederne for en praktisk gennemførelse af den skitserede omlægning af kommunegrænserne, og skitseforslaget har kun i enkelte tilfælde været genstand for forhandlinger med kommunernes repræsentanter.

Undersøgelserne er som omtalt især foretaget for at kunne danne grundlag for indgående drøftelser af eventuelle frivillige kommunesammenlægninger, og hovedvægten i undersøgelsen er lagt på en redegørelse for, i hvilket omfang der allerede i dag er etableret eller kan forventes at ville blive etableret et samarbejde mellem de kommunale enheder om løsningen af vigtige kommunale opgaver. På grundlag heraf er foretaget et skøn over, hvilken kommunestørrelse det i de enkelte dele af amtet tilsyneladende vil være hensigtsmæssigt at nå frem til, såfremt løsningen af disse kommunale opgaver lægges til grund for en eventuel ny kommuneinddeling.

Undersøgelsen vil falde i fire hovedafsnit. I første afsnit gøres rede for befolkningsforholdene i amtet og den forventede fremtidige udvikling, i andet afsnit omtales det nuværende samarbejde mellem kommunerne og kommunernes økonomiske forhold, i tredje afsnit kommenteres og begrundes det opstillede skitseforslag til en ny kommuneinddeling i amtet, og endelig redegøres der i det sidste afsnit for fremgangsmåden ved ad frivillighedens vej at gennemføre ændringer i den kommunale inddeling, og i tilknytning hertil er opstillet et sæt standardvilkår for en kommunesammenlægning, der vil kunne anvendes som udgangspunkt for eventuelle drøftelser mellem kommunalbestyrelserne.

I. Befolkningsforholdene i Svendborg amt

Svendborg amtskommune dækker et areal på ca. 1.625 km², og ved folketællingen i 1960 havde amtskommunen — eksklusive Marstal handelsplads — en befolkning på 100.874 indbyggere. Amtskommunen er arealmæssigt den trediestørste amtskommune på øerne, og dens befolkningstal overstiger det normale for ø-amterne.¹⁾

Indenfor amtet findes en række naturlige geografiske grænser, hvor det vigtigste skel så ganske givet er adskillelsen af amtets fynske del fra de mange, forskelligartede øer i farvandet mellem Storebælt og Lillebælt. I den fynske del af Svendborg amt boede ved folketællingen i 1960: 112.381 personer, medens der på de øvrige 18 beboede øer levede 36.782 personer. Øernes størrelse og form vil i mange tilfælde kunne vanskeliggøre en rationel kommuneinddeling. På Fyn vil terrænforholdene stort set ikke have den samme virkning, selvom de større højdedrag — f. eks. de »fynske alper« — ikke er helt uden virkning på bebyggelsesforholdene.

I erhvervsmæssig henseende er landbruget dominerende og på de mindre øer næsten det eneste erhverv. Bebyggelsen er hovedsagelig spredt, og en væsentlig del ligger langs landevejene. De bymæssige bebyggelser på Fyn er delvis udviklet i tilknytning til jernbanerne, men de fleste stationsbyer er temmelig små, og den eneste store stationsby i amtet er Ringe. Bortset fra en del mindre industrivirksomheder, der er spredt ud over amtet, er der et enkelt lille område ved Stenstrup, der domineres af industri (teglværker).

I Svendborg amt er der 5 købstæder — Svendborg, Nyborg, Faaborg, Rudkøbing og Ærøskøbing — og handelspladsen Marstal, der ved folketællingen i 1960 tilsammen dækkede et areal på ca. 41 km² og havde en samlet befolkning på ca. 48.000 indbyggere. Der er i sognekommunerne, særlig omkring Nyborg og Faaborg, udprægede forstadsbebyggelser, medens de øvrige købstæder ikke har forstadsproblemer af samme betydning.

Købstædernes erhvervsstruktur er ret varierende, og industrien er temmelig ujævnt fordelt. Regnet efter arbejdsantal er Svendborg hjemsted for omkring 25 % af amtest industri — der er her i det væsentlige tale om jern- og metalindustri, levnedsmiddelindustri samt tekstilindustri. Blandt de øvrige købstæder er kun Faaborg, Nyborg og Marstal i nævneværdig grad præget af industri. Op-landshandel er af betydning for de tre købstæder Faaborg, Nyborg og Svendborg, omend handelsområderne relativt set ikke er særlig store som følge af Odense bys stærke dominans.

Der er i tidens løb gennemført visse forskydninger i amtskommunens og købstædernes (handelspladsens) afgrænsning. Ved fredstraktaten af 1864 blev Ærø — med ialt ca. 11.500 indbyggere, heraf ca. 7.300 i landkommunerne — henlagt til Svendborg amt, og amtets kommuner blev herved forøget med 1 købstadkommune, 1 handelsplads og 5 sognekommuner. I 1931 indlemmedes Sørup-Sct. Jørgens kommune med 3.835 indbyggere i Svendborg købstad, og pr. 1. april 1962 indlemmedes Marstal landsogn med 2.295 indbyggere i Marstal handelsplads. Bortset herfra er der kun foretaget mindre ændringer i købstædernes og amtskommunens grænser, og ved bedømmelsen af befolkningens udvikling i store træk må det være berettiget at sammenligne amtskommunens og købstædernes indbyggertal på de forskellige tider uden at tage de øvrige ændringer med i betragtning.

Et vist indtryk af befolkningsudviklingen i Svendborg amt giver nedenstående tabel, hvor der er foretaget en opstilling over amtskommunens og købstædernes folketal gennem tiderne. I tabellen er befolkningen på Ærø medregnet for tiden før 1864, men for de øvrige ændringer er der ikke foretaget korrektioner i folketallene. Indlemmelsen i Svendborg købstadkommune i 1931 må derfor tages i betragtning ved en vurdering af tallene for de enkelte år.

	Svendborg amtskommune	De 5 købstæder ÷ handelspladsen			
			1911	103.381	33.226
1801	54.026	8.750	1921	106.522	36.387
1840	75.410	14.013	1930	107.543	36.242
1860	86.149	19.481	1940	101.082	40.944
1880	94.013	23.564	1950	102.856	46.815
1890	94.214	26.493	1955	102.346	48.019
1901	96.569	31.672	1960	100.874	48.289

¹⁾ Amtskommunerne på øerne har — når der bortses fra Bornholms og Københavns amter — gennemsnitligt et areal på ca. 1.400 km² og en befolkning på ca. 88.500 indbyggere.

Som det kan udledes af tabellen, har købstædernes indbyggertal udgjort en stadig stigende del af amtets samlede befolkning.

For *amtskommunen* isoleret betragtet var indbyggertallet stærkt stigende indtil omkring 1870, en stigning, der i første række må ses som resultat af landbrugets overgang til ændrede produktionsvilkår. Efter 1880 fortsætter stigningen i et noget svagere tempo, men umiddelbart efter århundredskiftet følger påny en betydelig stigning i folketallet, som i særlig grad skyldes væksten i stationsbyerne og den førte landbrugspolitik. Fra slutningen af 1920'erne begyndte en tilbagegang i amtskommunens indbyggertal, en udvikling, der er karakteristisk for de fleste amtskommuner på øerne og i det østlige Jylland for så vidt angår rene landbrugsområder. Bortset fra en svag stigning i amtskommunens folketal under krigen har folketallet vist vigende tendens i de senere år.

Det svagt faldende folketal dækker over en betydelig forskydning i befolkningens fordeling på landet og de bymæssige bebyggelser. Befolkningen i de rene landbrugsområder har siden 1911 været faldende, og tilbagegangen i landbrugsbefolkningen har været større end den samlede tilvækst i de bymæssige bebyggelser.

For *købstædernes* vedkommende har udviklingen — bortset fra en stagnationsperiode i 1920'erne og 30'erne — i hele den undersøgte periode været præget af en fortsat befolkningsfremgang, en fremgang, der dog har været mindre end i landets købstæder som helhed.

Den procentvis stærkeste befolkningsfremgang oplevede købstæderne i Svendborg amt i perioden 1840—1860 samt i årene op mod århundredskiftet, men også i perioden fra 1930 til 1950 var tilvæksten forholdsvis anseelig. I 50'erne har udviklingen været mere beskedent, et forhold, der i øvrigt gør sig gældende for hovedparten af landets købstæder som følge af, at en væsentlig del af udviklingen i bysamfundene har fundet sted i forstadskommunerne.

Udviklingen har tegnet sig højst forskelligt for amtets købstæder. Kun Svendborg har i virkeligheden haft en befolkningsfremgang, der så nogenlunde har holdt trit med udviklingen i landets købstæder under ét. Næst efter Svendborg er Nyborg den by i amtet, der er vokset stærkest. Såvel Faaborg som Rudkøbing har siden 1840 haft en befolkningsforøgelse på ca. 150 %, men denne stigning har dog for størstedelens vedkommende fundet sted i perioden indtil 1. verdenskrig. Ærøskøbing og Marstal er — uanset at Marstal indtil omkring århundredskiftet oplevede en forholdsvis kraftig ekspansion — gået tilbage i befolkningsmæssig henseende.

En sammenligning gennem tiderne af amtets bybefolkning — dvs. befolkningen i købstæderne med forstæder og de større bymæssige bebyggelser ¹⁾ — med amtets landbefolkning peger afgørende i retning af bybefolkningens stadig større indflydelse. I 1911 udgjorde bybefolkningen kun omkring 28 % af amtets samlede befolkning, i 1940 var bybefolkningen steget til 38 %, og i 1960 udgjorde byboernes andel ca. 44 % af amtets samlede befolkning.

Svendborg amtsrådsreds består af 77 sognekommuner ²⁾ og handelspladsen Marstal, hvis beliggenhed fremgår af *kortbilag 1*. Da amtsrådsredsen i 1850 havde 71 sognekommuner ³⁾, er der — ligesom i det øvrige land — sket en ikke uvæsentlig forøgelse af antallet af sognekommuner. Der er i den pågældende periode indlemmet 2 sognekommuner, henholdsvis i Svendborg købstad samt i Marstal handelsplads, og 2 sognekommuner er sammenlagt til én. I 9 tilfælde er der oprettet nye sognekommuner ved deling af bestående sognekommuner. Disse delinger og den gennemførte kommunesammenlægning er med angivelse af årstal indtegnet på *kortbilag 2*.

Af de nuværende 77 sognekommuner har 30 færre end 1.000 indbyggere — heraf 10 kommuner endog færre end 500 indbyggere — 43 kommuner har mellem 1.000 og 2.500 indbyggere, medens de resterende 4 kommuner har over 2.500 indbyggere. *Kortbilag 3* viser sognekommunerne inddelt efter indbyggertal pr. 1. oktober 1960. I forhold til sammensætningen på øerne er amtsrådsredsen nogenlunde repræsentativ, men amtskommunen har dog forholdsvis få af de store kommuner ⁴⁾. Hovedparten af amtets sognekommuner, nemlig 48 af de 77 kommuner, har et areal på mellem 15 og 40 km². Af de øvrige kommuner er 25 mindre end 15 km² og 4 større end 40 km².

¹⁾ Hvorved forstås bymæssige bebyggelser med over 500 indbyggere.

²⁾ I dette tal er ikke medregnet Marstal landsogn, der pr. 1. april 1962 indlemmedes i handelspladsen, eller Gestelev kommune, der pr. samme dato sammenlagdes med Ringe.

³⁾ Heri er medregnet de 5 sognekommuner på Ærø, der ellers først ved resolution af 20. oktober 1865 henlagdes under Svendborg amt.

⁴⁾ I Svendborg amtsrådsreds har ca. 39 % af kommunerne under 1.000 indbyggere og ca. 5 % over 2.500 indbyggere. På øerne — bortset fra Københavns amt — har knap 39 % af kommunerne under 1.000 indbyggere, men ca. 11 % over 2.500 indbyggere.

Efter befolkning og areal fordeler sognekommunerne sig som det fremgår af følgende oversigt:

Areal	Antal indbyggere				Ialt
	Under 1.000	1.000—1.500	1.500—2.500	Over 2.500	
Under 15 km ²	19	4	2	—	25
15—30 km ²	11	18	7	1	37
30—40 km ²	—	1	8	2	11
Over 40 km ²	—	—	3	1	4
Ialt	30	23	20	4	77

En eventuel sammenlægning af flere kommuner vil naturlig blive lettet, hvis de kommuner, der skal indgå i en større helhed, har en størrelse, der er praktisk egnet for sammenlægning. Af de 77 sognekommuner i amtet har de 53 kommuner mindre end 1.500 indbyggere, og de dækker — med en enkelt undtagelse — alle et areal på under 30 km². Kun 3 kommuner har mere end 2.500 indbyggere og samtidig et areal på over 30 km², og kun en af disse — nemlig Ringe kommune — har et areal på over 40 km². På dette grundlag er det nærliggende at antage, at de fleste kommuner i relation til indbyggertal og størrelse vil være særdeles velegnede til sammenlægning med andre kommuner.

Det gennemsnitlige indbyggertal i Svendborg amts sognekommuner er 1.280, hvilket er en del mindre end gennemsnittet for hele landet ¹⁾ og lidt mindre end gennemsnittet på øerne, der — eksklusive Københavns og Frederiksborg amtskommuner — i samme år var 1.356 indbyggere.

Befolkningstætheden i Svendborg amtskommune — eksklusive Marstal handelsplads — er gennemsnitlig 61 indbyggere pr. km². Det er en del mere end befolkningstætheden for landets amtskommuner som helhed — hvor gennemsnittet er 49 indbyggere pr. km² — men en ubetydelighed mindre end i amtskommunerne på øerne, hvor befolkningstætheden — bortset fra Københavns og Bornholms amter — er 63 indbyggere pr. km². Indenfor amtskommunen er der dog væsentlig forskel på befolkningstætheden i de udprægede landbrugskommuner, hvor der gennemgaaende er omkring 40—60 indbyggere pr. km², og befolkningstætheden i stationsbyerne, hvor der kan være over 100 indbyggere pr. km².

Ved en vurdering af behovet for en sammenlægning af kommunerne vil det være rimeligt tillige at tage et vist hensyn til den forventede befolkningsudvikling i amtet. Det kan måske på indeværende tidspunkt være vanskeligt at foretage et nogenlunde pålideligt skøn over den fremtidige befolkningsudvikling, men visse faktorer peger i retning af, at de egentlige landkommuner og de bymæssigt prægede kommuner, vil gennemgå en forskellig udvikling. Kommunernes hidtidige befolkningsforhold viser, at der i de senere år er sket en forøgelse af bybefolkningen på landbefolkningens bekostning, og den nylig gennemførte lov om ændringer i loven om landbrugsejendomme ²⁾, der giver adgang til nedlægning og sammenlægning af mindre landbrug og husmandsbrug vil være egnet til at forstærke denne udvikling.

Loven skaber grundlag for en frivillig udvikling hen imod større brug, og der er givet landbrugsejendomme under en vis størrelse — alt afhængig af jordens bonitet ³⁾ — adgang til nedlægning og sammenlægning med andre mindre brug. For Svendborg amt, hvor jordens bonitet er meget svingende, lader antallet af de landbrugsejendomme, som lovens bestemmelser eventuelt vil kunne anvendes på, sig næppe opgøre med sikkerhed. Et forsigtigt skøn peger dog i retning af, at der i amtet gennemsnitligt vil gives adgang til nedlægning og sammenlægning af landbrug på under 6 ha. Der er i amtskommunen i øjeblikket ca. 4.500 brug under denne størrelse, hvilket er knap halvdelen af de samlede landbrug i amtskommunen. Lovens virkninger vil være forskellig i de enkelte kommuner, men særlig for de 54 rene landkommuner i amtet er der grund til at regne med en ikke ubetydelig befolkningsreduktion inden for de kommende år.

Den hidtidige befolkningsudvikling i de enkelte kommuner viser, at den overvejende del af amtets

¹⁾ Det gennemsnitlige indbyggertal var i 1960 — eksklusive sognekommunerne i Københavns og Frederiksborg amtskommuner — 1.525.

²⁾ Lov nr. 219 af 16. juni 1962.

³⁾ Grænsen er i loven sat til 5 ha for den bedste jord, svarende til 7 ha for middelgod jord.

sognekommuner har haft et faldende folketal i de senere år. I perioden 1945—60 har således 61 af de nuværende 77 sognekommuner haft et vigendé, et stagnerende eller kun et meget svagt stigende folketal, og kun de resterende 16 kommuner er gået virkelig frem i indbyggertal. Det er i *kortbilag 4* angivet, hvorledes de enkelte kommuner har udviklet sig, og det kan af kortbilaget ses, at de rene landkommuner i almindelighed er gået tilbage i folketal, medens kommunerne med stigende folketal dels er placeret ved amtets to stærkest ekspanderende købstæder, Svendborg og Nyborg, dels er kommuner med større bymæssige bebyggelser.

For sognekommunerne i Svendborg amt er der således grund til at forvente, at forskydningen af befolkningen væk fra de rene landbrugsområder vil fortsætte i tiden fremover med en styrke, der særlig vil være afhængig af virkningerne af den omtalte lov. For hovedparten af de rene landkommuner i amtet vil det være rigtigt at regne med en befolkningsreduktion, medens en del af de kommuner, i hvilke en større bymæssig bebyggelse er beliggende, samt kommuner, der har eller kan forventes at ville få forstadsbebyggelse, kan påregne en fortsat stigning i indbyggertallet. For amtskommunen som helhed kan det måske blive vanskeligt helt at opretholde det nuværende folketal.

For landets købstæder under ét må der forventes en fortsat betydelig befolkningsfremgang i de kommende år. Der er i tidens løb foretaget forskellige beregninger og prognoser over den forventede befolkningstilvækst, og boligministeriet har f. eks. på grundlag af en af Statens byggeforskningsinstitut i 1955 udarbejdet befolkningsprognose og på basis af en indgående analyse af befolkningsudviklingen siden 1921 foretaget en beregning af den forventede befolkningsudvikling i landets købstæder med forstæder i tiden 1950—78¹⁾. Efter denne beregning anslås landets købstæder med forstæder i den angivne periode at ville vokse med 480.000 indbyggere eller med omkring 40 %. For hovedparten af landets købstæder vil en bevarelse af den nuværende kommuneinddeling medføre, at en stadig større andel af befolkningstilvæksten vil blive placeret i forstadskommunerne.

For de 5 købstæder i amtet vil en udvikling efter den anførte prognose være ensbetydende med, at byerne, dvs. købstæderne med forstæder, i 1978 ville få følgende folketal:

Svendborg	ca. 30.500
Nyborg	ca. 16.600
Faaborg	ca. 6.500
Rudkøbing	ca. 6.300
Ærøskøbing	ca. 1.400

For Marstal handelsplads, der efter indlemmelsen af hele landsognet har knap 4.300 indbyggere, er der i prognosen regnet med, at bysamfundet i 1978 vil nå op på 2.900 indbyggere.

Undersøgelsen forudsætter som nævnt, at udviklingen i købstæderne i perioden 1950—78 vil forme sig, som det har været tilfældet i perioden 1921—50, men i den første del af den beregnede periode — i årene 1950—60 — har kun Nyborg, Faaborg og Marstal gennemgået en udvikling, der nogenlunde svarer til den i prognosen påregnede, hvorimod udviklingen i Svendborg²⁾ og særlig i Rudkøbing og Ærøskøbing har været svagere.

Større forstadsbebyggelser findes kun i tilknytning til Nyborg og Faaborg købstæder, der begge har udprægede forstadsproblemer, medens der i Svendborg købstadkommune kun findes mindre egentlige forstadsbebyggelser.

Til Nyborg er der knyttet forstadsbebyggelser på ialt 1.710 indbyggere fordelt på henholdsvis Avnslev-Bovense kommune (930 indbyggere), Hjulby kommune (251 indbyggere) og Vindinge kommune (529 indbyggere). Af disse bebyggelser er i særlig grad bebyggelserne i Avnslev-Bovense og Vindinge i vækst, og under indtryk af den forholdsvis kraftige udvikling, som Nyborg by fremover antages at ville gennemgå, må disse forstæder påregnes yderligere at ville stige væsentligt i indbyggertal.

Også i Faaborg er forstadsproblemet akut. Af købstadens samlede forstadsbebyggelse på 805 indbyggere er de 726 bosat i Svanninge kommune. Da Faaborg på indeværende tidspunkt er så godt som fuldt udbygget, må denne forstadsbebyggelse antages fremover at ville stige kraftigere end købstadkommunen.

¹⁾ Beregningerne hviler bl. a. på den forudsætning, at den hidtil konstaterede befolkningsudvikling i landets forskellige hovedområder og i de enkelte byområder fortsætter efter retningslinierne for perioden 1921—50.

²⁾ Hvilket for Svendborgs vedkommende til en vis grad skyldes, at en del Svendborg-borgere bosætter sig i Bregninge og på Thurø, der ikke af Det statistiske Departement medregnes som forstadsbebyggelser.

Siden indlemmelsen af Sørup-Sct. Jørgens kommune i 1931 har der i Svendborg været — og er stadig — rigelig plads til yderligere bebyggelse. Købstaden har ikke forstadsproblemer af alvorlig betydning, og den samlede forstadsbebyggelse er kun opgjort til 348 indbyggere, hvoraf de 116 er bosat i Egense kommune og de 232 i Tved kommune.

I de større bymæssige bebyggelser i amtskommunen — dvs. de bebyggelser, der ved folketællingen i 1960 havde mere end 500 indbyggere — boede en sjettedel af amtskommunens indbyggertal, eller ialt ca. 17.500 indbyggere. Indbyggertallet i amtets bymæssige bebyggelser er gennemgående steget langsommere end i landets øvrige bymæssige bebyggelser.

Den største bymæssige bebyggelse i amtskommunen er Ringe stationsby med knap 3.000 indbyggere, hvorefter følger Thurø by med godt 1.100 indbyggere. Herudover er der i amtskommunen 19 bymæssige bebyggelser med mellem 500 og 1.000 indbyggere. De bymæssige bebyggelses placering er angivet på *kortbilag 5*. Ingen af amtskommunens større bymæssige kommuner er beliggende i flere kommuner, men en enkelt mindre stationsby — Aarslev stationsby¹⁾ — er administrativt delt mellem to sognekommuner og tillige mellem to amtskommuner. Det påregnes, at de bymæssige bebyggelser i amtskommunen fortsat vil få befolkningsfremgang, men om udviklingen vil fortsætte som i de sidste 40—50 år, og om tilvæksten vil kunne opveje den forventede nedgang i landbrugsbefolkningen, må som anført anses for tvivlsomt.

¹⁾ Aarslev stationsby har omkring 400 indbyggere, hvoraf hovedparten bor i Aarslev kommune i Svendborg amt og en mindre del i Sdr. Næraa kommune i Odense amt.

II. Virkningerne af den nuværende sognekommunale inddeling

Det søges her oplyst, hvorledes de enkelte kommuner i dag er i stand til at løse de primære kommunale opgaver, og på hvilken måde de mange små kommuner stiller de goder til rådighed for befolkningen, som under nutidens forhold forudsættes tilvejebragt ved kommunal foranstaltning. Der er lagt særlig vægt på at belyse, i hvilket omfang det praktiske behov allerede har skabt et vist grundlag for en sammenlægning af kommunerne ved etableringen af kommunale fællesskaber med henblik på konkrete opgavers løsning. Der er dernæst foretaget en undersøgelse af de administrative forhold i kommunerne og af kommunernes økonomi, som vil være af afgørende betydning ved vurderingen af virkningerne af en eventuel sammenlægning af kommunerne.

A. De sognekommunale opgaver

1. Skolevæsen.

Skoleloven af 18. maj 1937 gav i årene før 2. verdenskrig anledning til mange drøftelser i amtets kommuner.

Krigen og efterkrigstidens materialemangel medførte dog, at der omkring 1950 kun var 8 af 154 skoler i amtsråds kredsen (her og i det følgende bortses fra Marstal handelsplads), der både hvad angår lokaler og antal lærere opfyldte lovens bestemmelser.

I de sidste 10—12 år er der gennemført en udvikling her i amtet, der har medført store ændringer i skolebilledet.

Følgende oplysninger vedrørende skoleforholdene her i amtet skønnes at være af interesse. Tallene er fra 31/12 1962.

Der er ved amtsråds kredsens skoler normeret 624 lærerstillinger.

I amtsråds kredsens skoler undervises ca. 13.000 elever, heraf ca. 1100 i private skoler. Stigningen i børnetallet fra 1960 til 1962 er ca. 400.

Der er med de skoler, der for tiden er under byggeri, opført eller udbygget ca. 60 skoler, og ved centraliseringen er skolernes antal reduceret med ca. 1/3, således at det samlede antal skoler i amtets 77 sognekommuner nu er 97 eksklusive private skoler. I dette tal er medregnet 7 små skoler, der på småøerne må bevares af hensyn til transportvanskeligheder.

Ved nyordningen af kommunernes skolevæsen har amtsskolekonsulenten og skoledirektionen bestræbt sig på at etablere årgangsdelte 7. klassede skoler, idet man for så vidt der i disse skoler er et rimeligt børnetal, anser denne ordning for den pædagogisk og økonomisk mest tilfredsstillende løsning.

Der har i kommunerne været ønsker om at have en skole i hver kommune. Mange små kommuner har dog især af økonomiske grunde indset, at det har været nødvendigt at samarbejde med nabokommunen om undervisningen af børnene i de ældste årgange og har så kun bevaret en skole for de første 3, 4 eller 5 årgange i kommunen.

Ved udbygningen af hovedskolen har det specielt for Svendborg amts vedkommende været absolut påkrævet at tage hensyn til, at der i amtet er 28 friskoler og 6 private realskoler. Både de mange friskoler og realskoler, hvoraf 2 har 4—500 elever, har en sådan placering, at de i nogen grad virker som centralskoler, idet de søges af elever ud over skolernes egne kommunegrænser. Der har i de fleste sogneråd ved drøftelser af kommuneskolernes forhold været ønsker fremme om så vidt gørligt at tage hensyn til begge skoleformers tarv.

De nuværende skoler kan i dag opdeles således efter antal klasser:

Antal klasser:	7. kl. eller derover	6. kl.	5. kl.	4. kl.	3. kl.	2. kl.	1. kl.
Antal skoler	45	4	6	17	14	8	3
Gennemsnitlig klassekvotient	20,1	16,0	18,5	15,2	12,9	7,8	8,3

Den 7-klassede skole.

Af foranstående oversigt fremgår, at for tiden 45 af amtsråds-kredsens 97 skoler er 7-kl. Disse skoler dækker 44 kommuner i amtsråds-kredsen. Ved skolebyggeriets fortsatte udvikling vil yderligere 5 kommuner enten selv opføre 7-kl. skole eller ved forbund sikre børnenes adgang til en 7-kl. skole.

De syv-klassede skoler, der er opført, under opførelse eller vedtaget opført, er afmærket på *kortbilag 6*.

Bjerreby og Landet kommuner har 1 fælles centralskole. Ullerslev og Skellerup-Ellinge kommuner har planer om 1 fælles centralskole. For at gennemføre 7-årig årgangsdelt skole er der indgået følgende forbund (den kommunes navn, hvori skolen ligger, sat med *skråskrift*: Ø. Hæsinge og Brahetrolleborg, Hundstrup og V. Skerninge, Drejø, Egense og Svendborg, Lyø og Fåborg, Simmerbølle og Rudkøbing, Tranderup og Ærøskøbing, Tved og Skårup samt Ø. Skerninge og Ollerup. De kommuner, der således ved skoleforbund har sikret børnene årgangsdelt skolegang, er markeret på *kortbilag 6*.

Endelig har en del af Hjulby kommunes og en del af Aunslev-Bovense kommunes børn i en årække søgt de kommunale skoler i Nyborg.

I de nuværende og i de projekterede 7-årige årgangsdelte skoler er der alle nødvendige særlokaler, gymnastiksal, sløjde- og skolekøkkenlokale og med enkelte undtagelser endvidere bibliotek med skolelæsestue.

I de kommuner, der ikke har bygget eller projekteret årgangsdelte skoler, er undervisningen i dansk, regning og fremmedsprog almindeligvis årgangsdelt, selvom skolerne er 4- eller 5-klassede. Endnu er der ikke truffet endelig afgørelse af skolespørgsmålet i Diernæs og Langå-Øxendrup kommuner.

Der forestår et ikke ubetydeligt skolebyggeri i skoledirektionskredsen begrundet i folkeskolelovens gennemførelse, men i forbindelse med en yderligere centralisering af skolevæsenet i amtet vil en betydelig del af det projekterede byggeri kunne spares.

8. og 9. klasserne.

Der har, fra man begyndte at drøfte oprettelsen af 8. evt. 9. klasserne, været en tydelig forståelse af nødvendigheden af kommunesamarbejde om løsning af disse skoleproblemer.

På grundlag af de indtil nu indhøstede erfaringer om elevernes fortsættelse af skolegang i 8. klasse, kan man regne med, at ca. 40 % af eleverne, der har umiddelbar adgang til at fortsætte i 8. klasse, søger denne uddannelse.

Det vil altså sige, at der må regnes med en 2-sporet 7. klasse, for at man kan opnå en rimelig klassekvotient i 8. klasse.

Her skal der peges på, at man her i amtet især ønsker, at 8. klasse i særlig grad tilrettelægges således, at elevernes almene uddannelse imødekommes, og ikke i særlig grad lægger vægt på en uddannelse, der er præget af elevernes fremtidige erhvervsbetonede uddannelse.

Ved forhandlinger i kommunalbestyrelser, skolekommissioner og i lærerråd har det været et udtalt ønske at skaffe en vis balance, skolemæssigt set, kommunerne imellem.

Denne balance har man søgt opnået derved, at der f. eks. mellem 2 kommuner af omtrent samme størrelse og befolkningstal er opnået enighed om, at der i A kommune er oprettet en realafdeling og i B kommune en 8. evt. 9. klasse for A og B kommuner.

Man opnår ved en sådan ordning, at lærerkræfterne ved de 2 centralskoler får lejlighed til, foruden arbejdet i den egentlige børneskole, at undervise unge ud over den undervisningspligtige alder. Dette medfører, at unge lærere med speciel uddannelse alt efter deres indstilling til de forskellige undervisningsformer i eksamens- og ikke-eksamensskole kan søge til den skoleform, de har mest interesse i og anlæg for, selv om man erkender, at det ikke er den mest økonomisk hensigtsmæssige løsning.

Man undgår endvidere, at den ene skole kommer til at stå som en slags forskole i forhold til en anden, ligesom ordningen påtvinger et snævert samarbejde skolerne imellem.

Indtil for et par år siden var der kun 8. klasser ved Ringe kommuneskole. I løbet af de sidste år er der oprettet yderligere 8. klasser, således at der i dag er ialt 18 skoler med ialt 20 8. klasser.

I 1961/62 var der kun een 9. klasse, i 1962/63 er der oprettet tre 9. klasser. Denne udvikling vil fortsætte i de kommende år.

Af *kortbilag 7* fremgår, hvilke kommuner i amtet der enten alene, i forbund eller ved aftale med hinanden har oprettet 8. klasser.

På kortbilaget er endvidere optaget planlagte 8. klasser i Bøstrup, Tullebølle og i Longelse-Fuglsbølle.

De øvrige kommuner i amtet vil kunne opnå undervisning af elever i 8. klasser i de allerede oprettede eller planlagte 8. klasser.

For 9. klassernes vedkommende må ordningen planlægges, så distrikterne bliver betydelig større end for 8. klassernes vedkommende, måske 7—8000 indbyggere.

Da undervisningen i 9. klasserne formentlig bliver betydelig mere differentieret end i 8. klasserne, vil denne undervisning stille store krav til kommunerne hvad angår undervisningsmateriel og lærertimer.

Der er for tiden oprettet 9. klasser i Humble, Svanninge og Skårup kommuner, jfr. kortbilag 7.

Det vil blive nødvendigt af økonomiske og lærerbehovmæssige grunde at samarbejde med amtets købstæder også af hensyn til den fremtidige værkstedsundervisning.

Værkstedsundervisningen kræver meget store investeringer og specielt faguddannet lærerpersonale. Det foreslås, at der indtil videre kun oprettes 5 værkstedsskoler, idet man må påregne et indbyggertal på 25.—30.000, for at lokalerne kan udnyttes rationelt.

Det foreslås at oprette værkstedslokaler på Nyborgegnen, Ringegnen, Fåborgegnen, Svendborgegnen og på Langeland.

Realafdelingen.

I almindelighed regner man med, at der for etablering af en énspektet realafdeling på landet kræves et befolkningsgrundlag på 3—4000 indbyggere, hvilket, under forudsætning af at en trediedel af børnene fra 7. klasse fortsætter i realafdelingen, skulle give en gennemsnitlig klassekvotient fra 17—23. Større eller lavere indbyggertal giver naturligvis større eller lavere klassekvotient.

Der er oprettet kommunal-realafdeling ved 16 skoler i amtet. Med en enkelt undtagelse er oprettelsen af disse afdelinger sket i samarbejde kommunerne imellem.

Skolerne og skoleforbundene fremgår af *kortbilag 8*.

Desuden er der planer om at oprette realafdeling for Vindinge og Kullerup-Refsvindinge kommuner samt i Aunslev-Bovense kommune.

De øvrige sognekommuner har enten overenskomster med købstæderne eller sender børnene til nogle af de nævnte realafdelinger i landkommunerne.

Endvidere går mange af sognekommunernes børn i private realskoler i Nyborg, Svendborg, hvor der er 2 private skoler, Humble, Ringe og Ullerslev. Denne sidste overgår pr. 1. august 1963 til kommunal-realskole.

Det bemærkes, at der endnu ikke i amtskommunerne har været drøftelser vedrørende oprettelse af 10. klasser.

Når spørgsmålet bliver aktuelt, vil det være rimeligt at samarbejde om en løsning med købstadskommunerne på samme plan, som man påtænker et samarbejde om værkstedsundervisningen.

2. Alderdomshjem.

Før 1937 opførtes alderdomshjem i de relativt få tilfælde, det fandt sted, af en enkelt kommune, ofte ved ombygning af en tidligere fattiggård, medens opførelsen af moderne alderdomshjem efter dette tidspunkt i de fleste tilfælde er sket på grundlag af overenskomst mellem flere sognekommuner.

Af nedenstående oversigt fremgår, at af amtsrådskredsens 77 kommuner er der i 30 ikke tilsikret befolkningen overenskomstmæssig adgang til indlæggelse på alderdomshjem.

Rent faktisk skaffer mange af disse kommuner beboerne plads på en anden kommunes alderdomshjem, men da kommunerne ikke ved en overenskomst eller på anden måde har sikret beboerne en egentlig indlæggelsesret, er de i oversigten medtaget som kommuner, hvor beboerne er uden adgang til alderdomshjem.

Af de resterende 47 kommuner har 22 eget alderdomshjem. I de øvrige 25 kommuner findes adgang til alderdomshjem fælles med andre kommuner, de fleste moderne hjem, opført efter 1937.

Det fremgår af oversigten, at af 30 kommuner med under 1.000 indbyggere har 27 ikke adgang til alderdomshjem i kommunen, og af disse har 16 ikke overenskomstmæssigt sikret adgang til alderdomshjem. Af de 24 kommuner med over 1.500 indbyggere har 21 sikret borgerne adgang til alderdomshjem i kommunen.

Adgang til alderdomshjem.

Antal kommuner	Uden adgang til alderdomshjem	Adgang til alderdomshjem i anden kommune	Alderdomshjem i kommunen fælles med andre kommuner	Eget alderdomshjem	Ialt
Antal indbyggere					
Under 1.000	16	11	1	2	30
1.000—1.500	11	6	4	2	23
1.500—2.500	3		1	16	20
2.500—			2	2	4
Ialt	30	17	8	22	77

Af kortbilag 9 fremgår det, hvilke sognekommuner der har eget alderdomshjem, hvilke der har alderdomshjem fælles med andre kommuner, og hvilke kommuner der ikke har sikret beboerne adgang til alderdomshjem, og det er for hver enkelt kommune angivet, hvor hjemmet er beliggende.

Af de 30 alderdomshjem, der er beliggende i amtskommunen, benyttes 8 hjem fælles af flere sognekommuner. Disse 8 hjem, der tilsammen betjener 25 sognekommuner, dækker gennemsnitligt et område på 3.294 indbyggere pr. hjem, medens de øvrige 22 hjem, der er opført udelukkende for de respektive kommuners egne beboere, gennemsnitligt dækker 1.971 indbyggere pr. hjem.

På de 30 alderdomshjem i amtskommunen er der 503 pladser, eller gennemsnitligt en plads pr. godt 138 indbyggere. Hjemmene fordeler sig efter størrelse i forhold til kommunernes og de kommunale fællesskabers indbyggertal som anført i nedenstående oversigt.

Antal indbyggere i kommuner og kommunale fællesskaber	<i>Antal pladser på alderdomshjem.</i>					Ialt
	Under 10	10—14	15—19	20—24	Over 25	
Under 1.000	1	1	0	0	0	2
1.000—1.500	0	0	2	0	0	2
1.500—2.500	3	7	4	3	2	19
2.500—	0	1	2	2	2	7
Ialt	4	9	8	5	4	30

Størrelsen af de enkelte hjem varierer mellem 5 og 42 pladser.

På enkelte hjem kommer op til halvdelen af patienterne fra kommuner, med hvem der ikke haves generel overenskomst, i adskillige tilfælde fra købstadkommuner og udenamts kommuner.

3. Hjemmesygepleje.

Ved loven af 29. marts 1957 om hjemmesygepleje blev det pålagt de enkelte kommunalbestyrelser at drage omsorg for, at der til enhver tid findes en forsvarlig hjemmesygeplejeordning i kommunen, og amtsrådet fik til opgave at påse, at ordningen blev rationelt tilrettelagt under hensyn til distrikternes størrelse og befolkningstæthed. I Svendborg amt godkendte amtsrådet efter kredsvis forhandling med sognerådene, sygekassernes og sygeplejerskernes organisationer og med amtslægens bistand oprettelse af ialt 27 distrikter¹⁾, betjent af en eller flere sygeplejersker med gennemsnitlig en sygeplejerske pr. 2.338 indbyggere, jfr. kortbilag 10.

Tilrettelæggelsen skete på grundlag af bestående sygeplejeordninger, der overvejende var organiseret på foreningsbasis, og således at alle ordninger blev kommunale, men tillige således, at der, hvor menneskelige hensyn talte for bevarelse af distrikter, der ikke stemte med de vejledende retningslinier, etableredes midlertidige ordninger, der ophører eller revideres ved en af de pågældende hjemmesygeplejerskers afgang, således at den endelige ordning dermed helt eller delvis træder i kraft.

¹⁾ I de 27 distrikter indgår 3 kommuner, der er beliggende i Odense amt.

Sådanne midlertidige overgangsordninger er etableret i 6 af de nævnte 27 distrikter. Købstæderne i amtet, bortset fra Ærøskøbing, udgør selvstændige distrikter. For Drejø, Lyø, Avernakø og Strynø kommuners vedkommende er etableret særordninger, tildels med tillært og deltidsbeskæftiget bi-stand.

Nedenstående opstilling giver en oversigt over den endelige ordning, og på kortbilag 10 er hjemme-sygeplejedistrikterne indtegnet.

Antal indbyggere	Antal distrikter	Gennemsnitligt antal indbyggere pr. distrikt
Under 1.500	1	1.016
1.500—2.000	1	1.916
2.000—2.500	5	2.269
2.500—3.000	7	2.706
3.000—3.500	1	3.080
3.500—4.000	0	0
Over 4.000	12	5.935
Ialt 27 + 2 øer (deltidsbeskæftiget).		

B. Administrative forhold

1. Administrationspersonale.

I Svendborg amt har mange små kommuner ikke ansat kommunesekretær.

Af amtets 77 kommuner har 32 kommuner ansat kommunesekretær og heraf 23 tillige andet personale.

I de øvrige 45 kommuner varetages kommunens kasse- og regnskabsvæsen af en kommunekasserer, der er aflønnet efter sognerådsforeningernes lønvejledning efter lønklassen for kommunesekretærer uden kommunal uddannelse eller med et fast grundbeløb + honorartillæg eller med et beløb uden nogen form for regulering, undertiden således at den ansatte alene udøver hvervet som bierhverv. Se kortbilag 11.

Det bemærkes i denne forbindelse, at man i undersøgelsen herfra ikke har lagt vægt på, om kassereren er medlem af sognerådet og valgt af dette eller ansat. Nogle kasserere har oprindeligt været sognerådsmedlemmer eller er blevet dette efter overtagelse af hvervet. I en landkommune har ofte kun få personer mulighed, vilje og forudsætninger for at påtage sig kassererhvervet.

Den afgørende vægt synes at burde lægges på den uddannelse, pågældende er i besiddelse af, men det er vanskeligt at finde noget afgørende kriterium herfor. Man har derfor valgt aflønningsmåden efter De samvirkende sognerådsforeningers vejledende regler som kriterium.

Det samlede personale opdeles således:

Antal indbyggere	Antal kommuner med sekretær	Antal kommuner uden sekretær	Ialt	Heraf tilsluttet regnskabscentralen
Under 1.000	1	29	30	19
1.000—1.500	9	14	23	5
1.500—2.500	18	2	20	0
Over 2.500	4	0	4	0
Ialt	32	45	77	24

Af foranstående oversigt fremgår, at af amtets 30 sognekommuner med under 1.000 indbyggere har kun én kommune ansat kommunesekretær, og af amtets 23 kommuner med fra 1.000 til 1.500 indbyggere har kun 9 en uddannet kommunesekretær.

Dette må ses i forbindelse med den af Svendborg amts sognerådsforening i 1947 oprettede regn-

skabscentral for mindre landkommuner, som pr. 1. januar 1963 betjente 24 kommuner med ialt 17.696 indbyggere og derved sparer disse kommuner for betydelige udgifter, idet centralens udgifter alene har udgjort ca. 4,00 kr. pr. indbygger.

Regnskabscentralen fører endvidere regnskab for 2 fælles alderdomshjem, flere digelag osv. osv. Vedhæftede *kortbilag 11* viser tilslutningen til regnskabscentralen, som endvidere yder bistand af løsere karakter ved aflæggelse af regnskab for en række kommuner samt træder til, hvor der ved en kasserers pludselige fratreden opstår vanskelige situationer.

Regnskabscentralen har et personale på 1 leder, 1 assistent, 1 elev samt 1 halvdagsbekæftiget, og den årlige udgift har i regnskabsåret 1961/62 udgjort 72.950,81 kr. eller 3,70 kr. pr. indbygger.

2. Administrationslokaler.

De særlige administrative byrder, der hviler på en betydelig del af amtets sognekommuner, stiller naturligt øgede krav til lokalebehovet i kommunerne, og i forhold til landets øvrige kommuner har en større del af amtets sognekommuner da også været nødsaget til at etablere selvstændige administrationslokaler.

32 af amtets sognekommuner (væsentligt kommuner tilsluttet regnskabscentralen) har ikke indrettet særlige lokaler for den kommunale administration, og administrationen af kommunens anliggender varetages i disse kommuner i den antagne kasserers bolig eller andre steder i kommunen. De øvrige 45 kommuner har indrettet særlige administrationslokaler enten i en særskilt administrationsbygning, i lejede lokaler eller i en kommunal bygning, der tillige tjener andet formål.

Det er fortrinsvis de helt små kommuner, der er uden administrationslokaler, eller har lejet lokaler til brug for den kommunale administration, medens de egentlige administrationsbygninger, og herunder særlig de nyere administrationsbygninger, overvejende findes hos de største kommuner i amtet. De 8 kommuner, der har indrettet administrationslokaler i kommunens alderdomshjem eller i skolen, repræsenterer kommuner af forskellig størrelse. Lokalerne er i 1 tilfælde indrettet i kommunens alderdomshjem og i 7 tilfælde i kommunens skole.

Af de 53 sognekommuner i amtet, der har under 1.500 indbyggere, har de 31 kommuner ingen administrationslokaler, og 1 kommune har lejet lokalerne, medens kun én af amtets 24 sognekommuner med over 1.500 indbyggere er uden egne administrationslokaler. Af de resterende 23 kommuner med over 1.500 indbyggere har 20 kommuner opført en selvstændig administrationsbygning, medens 3 kommuner har indrettet administrationslokalerne i en kommunal bygning, der tillige tjener andet formål.

I 21 af de 45 kommuner, der har særlige administrationslokaler, er der i forbindelse med disse indrettet bolig til kommunesekretæren.

Fordelingen af administrationslokalerne på de enkelte kommuner fremgår af nedenstående oversigt og *kortbilag 12*.

Antal indbyggere	Egentlig administrationsbygning	Administrationsbygning i skole eller alderdomshjem	Lejede lokaler	Ingen administrationsbygning	Ialt	Bolig til kommunesekretær
Under 1.000	4	1		25	30	1
1.000—1.500	12	4	1	6	23	7
1.500—2.500	17	2		1	20	12
Over 2.500	3	1			4	1
Ialt	36	8	1	32	77	21

3. Teknisk forvaltning.

Som følge af den udvikling, som samfundet har gennemgået indenfor de senere årtier, er der sket en afgørende forøgelse af de tekniske krav, der stilles til den sognekommunale administration, særlig inden for vej- og vandløbsvæsenet m. v. For kommuner med forstadsbebyggelse, stationsbyer og fabriksområder samt sommerhusområder er der et stigende behov for omfattende kloakeringsarbejder og for en videregående udbygning og vedligeholdelse af vejnettet. Også til varetagelsen af de øvrige kommunale opgaver er behovet for teknisk assistance øget. Bortset fra Ringe kommune, der siden

1955 har haft egen teknisk forvaltning, har kommunalbestyrelserne været henvist til at søge bistand hos amtsvejvæsenet eller private rådgivende ingeniører. I 1962 har kommunerne Egense, Skaarup og Thurø med ialt 5.141 indbyggere afsluttet overenskomst og i henhold til denne ansat fælles kommuneingeniør. I 1963 har Allested-Vejle, Nørre Broby og Sønder Broby kommuner med ialt 4.444 indbyggere afsluttet tilsvarende overenskomst. Tilsvarende planer er under udarbejdelse for Svaninge og Horne samt Gudbjerg, Gudme-Brudager og Oure-Vejstrup.

I Svendborg amt skal bygningsmyndigheden udøves af amtsrådet i 62 kommuner. I de resterende 15 kommuner er der enten udarbejdet nye bygningsvedtægter eller givet udsættelse med landsbyg-gelovens ikrafttræden med hensyn hertil.

De sognekommuner, der uden at være pligtige hertil har vedtaget selv at udøve bygningsmyndig-heden, er overvejende kommuner med forstadsbebyggelse, et vist bymæssigt præg eller industriel udvikling eller omfattende sommerhusområder.

Antal kommuner	Bygningsmyndigheden udøves af		Ialt	Af (x) har følgende planer om selv at udøve bygnings-myndigheden
	Sognerådet	Amtsrådet (x)		
Antal indbyggere				
under 1.000	3	27	30	0
1.000—1.500	2	21	23	2
1.500—2.500	7	13	20	5
Over 2.500	3	1	4	0
Ialt	15	62	77	7

Det er i kortbilag 13 angivet, hvorledes amtets sognekommuner fordeler sig på de tre kategorier.

C. Kommunernes økonomiske forhold

Det skal her ved en analyse af kommunernes økonomiske forhold søges oplyst, hvilken sammenhæng der eventuelt kan være mellem kommunestørrelse og kommunaludgifter.

Undersøgelsen falder i to afsnit, hvoraf første afsnit omfatter kommunernes væsentligste udgifter — delt op i en gennemgang af kommunernes udgifter til skolevæsen, socialforsorg og vejvæsen under ét¹⁾ og en særlig analyse af kommunernes almindelige administrationsudgifter — medens andet afsnit omhandler kommunernes beskatningsforhold.

Begge undersøgelser er foretaget på grundlag af en 5-årig periode omfattende regnskabsårene 1956/57—1960/61.

1. Kommunernes udgifter.

Ved at foretage sammenligningen af *kommunernes udgifter til skolevæsen, socialforsorg og vejvæsen* under ét opnår man en vis udjævning mellem kommunerne, og man undgår en del af de udsving, der skyldes, at visse kommuner af naturlige årsager har særlig store udgifter på ét område og forholdsmæssigt mindre udgifter på et andet. På samme måde kan anvendelsen af en 5-årig periode som grundlag for beregningerne medvirke til at udjævne en del af de udsving, der alene skyldes, at kommunernes udgifter naturligt varierer fra år til år.

For de 3 udgiftsområder under ét viser undersøgelsen, at der er tale om ret betydelige udsving kommunerne imellem — de samlede udgiftsbeløb varierer således mellem 160 kr. og 269 kr. pr. indbygger — men for hovedparten af kommunerne har udsvingene dog været forholdsvis begrænsede. For 54 af amtets 77 kommuner har udgifterne i den omhandlede 5-års periode således været placeret inden for intervallet 182,50—237,50 kr. pr. indbygger. (Ved beregningen af gennemsnitsudgifterne er benyttet kommunernes gennemsnitlige registerbefolkning 1956/1960.)

Det kan oplyses, at gennemsnitsudgifterne i Gestelev-Ringe, der på grund af den forholdsvis store bymæssige bebyggelse er en ret atypisk kommune, udgør 224,11 kr.

De enkelte kommuners placering inden for udgiftsintervallerne er angivet på kortbilag 14.

¹⁾ Det er alene udgifterne på regnskabskonti for de pågældende administrationsgrene, som er medtaget i undersøgelsen. Eventuelle udgifter på andre konti, f. eks. rentekonto, er ikke medregnet. For socialudgifternes vedkommende er det således nettoresultatet af regnskabskonti 11—29, for skolevæsenet konto 31 og for vejvæsenet konto 32, der er lagt til grund for undersøgelsen.

En sammenholden af kommunernes udgifter med kommunernes størrelse viser, at udgifterne pr. indbygger tilsyneladende ikke er stigende med kommunernes størrelse. Det er normalt kommunens befolkningssammensætning og dens geografiske og erhvervsmæssige struktur, der er afgørende for størrelsen af dens udgifter til de nævnte opgaver. Således er f. eks. skoleudgifternes størrelse i første række afhængig af befolkningens aldersfordeling og af skolevæsenets udbygning etc., og svingningerne i kommunernes socialudgifter kan i reglen tilskrives den uensartede befolknings- og erhvervssammensætning i de enkelte kommuner. For vejudgifterne er kommunens befolkningstæthed, vejlængden pr. indbygger og bebyggelsens art afgørende.

Der er næppe grund til at vente, at en sammenlægning af kommuner til større enheder i sig selv vil medføre forøgede udgifter for indbyggerne og en deraf følgende forøgelse af den kommunale skattebyrde. Den gennemsnitlige udgift pr. indbygger udgør efter kommunernes størrelse:

Kommuner under 1.000 indbyggere	gennemsnitligt 208 kr. pr. indbygger.
Kommuner mellem 1.000 og 1.500 indbyggere	gennemsnitligt 209 kr. pr. indbygger.
Kommuner mellem 1.500 og 2.500 indbyggere	gennemsnitligt 218 kr. pr. indbygger.
Kommuner over 2.500 indbyggere ¹⁾	gennemsnitligt 203 kr. pr. indbygger.

En sammenligning af udgifterne inden for kommuner af samme struktur, f. eks. inden for de egentlige landkommuner ²⁾, stiger svagt med kommunens størrelse, men det bemærkes, at der blandt disse kommuner ikke findes enheder med over 2.500 indbyggere, hvor udgiften efter ovenstående oversigt er lavest.

28 landkommuner under 1.000 indbyggere	gennemsnitlig 205 kr. pr. indbygger.
18 landkommuner mellem 1.000 og 1.500 indbyggere	gennemsnitlig 210 kr. pr. indbygger.
11 landkommuner over 1.500 indbyggere	gennemsnitlig 213 kr. pr. indbygger.

En undersøgelse af *kommunernes almindelige bestyrelsesudgifter* viser også visse variationer mellem kommunerne indbyrdes. Undersøgelsen omfatter de enkelte kommuners udgifter til løn til sognerådsformand, socialudvalgsformand, valgt kasserer etc., løn til administrationspersonalet, mødeudgifter (herunder diæter til sognerådsmedlemmer), tjenesterejser, husleje, kontorholdsudgifter m. v. med fradrag af kommunens vederlag for opkrævning af skatter og afgifter til staten og diverse gebyrer — i det hele de udgifter, der opføres på konto 10 i det af De samvirkende sognerådsforeninger udarbejdede regnskabsskema.

Undersøgelsen viser, at kommunernes bestyrelsesudgifter varierer inden for intervallet 9,53—34,66 kr. pr. indbygger, men for hovedparten af kommunerne er der dog en betydelig mindre variation. Bestyrelsesudgifterne i 56 af amtets 77 sognekommuner varierer således kun mellem 15 og 25 kr. pr. indbygger. De enkelte kommuners placering inden for de forskellige udgiftsgrupper er angivet på *kortbilag 15*.

Bestyrelsesudgifterne fordeler sig således på de 4 kommunegrupper:

Kommuner under 1.000 indbyggere	19,00 kr. pr. indbygger.
Kommuner mellem 1.000 og 1.500 indbyggere	19,40 kr. pr. indbygger.
Kommuner mellem 1.500 og 2.500 indbyggere	21,30 kr. pr. indbygger.
Kommuner på 2.500 indbyggere og derover ³⁾	22,10 kr. pr. indbygger.

At bestyrelsesudgifterne i de mindre kommuner er lavere end i de større må for en del ses på baggrund af den af sognerådsforeningen etablerede regnskabscentral, der yder disse kommuner en forholdsvis billig assistance ved administrationen. Endvidere vil kravene til administrationen i kommuner med en større bymæssig bebyggelse normalt være betydelig større end de krav, der stilles til administrationen i de egentlige landkommuner, og administrationsudgifterne vil naturligt blive påvirket heraf. Da hovedparten af de større bymæssige bebyggelser netop er i kommuner med over

¹⁾ Eksklusive Ringe kommune.

²⁾ D. v. s. kommuner uden bymæssig bebyggelse og kommuner med en bymæssig bebyggelse eller forstadsbebyggelse med mindre end 500 indbyggere ved folketællingen i 1960.

³⁾ Eksklusive Gestelev-Ringe, hvor bestyrelsesudgiften andrager kr. 30,30 pr. indbygger, idet kommunen på grund af sin udpræget bymæssige karakter er en kommune med udvidede administrative opgaver.

1.500 indbyggere, er det naturligt, at administrationsudgifterne i denne gruppe af kommuner er større end i de mindre kommuner.

Størrelsen af kommunernes bestyrelsesudgifter er endvidere afhængig af en række andre faktorer — formandens lønningsforhold, kommunesekretærens løn, administrationsbygning etc. —, og en indgående vurdering af de enkelte kommuners forhold er i virkeligheden en nødvendig forudsætning for at kunne foretage en virkelig analyse af årsagerne til forskellene i kommunernes udgifter. En sådan indgående analyse af kommunernes forhold er det ikke tanken at iværksætte i nærværende undersøgelse, men der skal alene her foretages en sammenligning af de gennemsnitlige bestyrelsesudgifter i kommuner med en forskellig opbygning af administrationen:

I kommuner med uddannet personale er gennemsnitsudgiften pr. indbygger (excl. Gestelev-Ringe kommune)	22,19 kr.
I kommuner med andet personale er gennemsnitsudgiften pr. indbygger	16,85 kr.
I kommuner under sognerådsforeningens regnskabscentral er gennemsnitsudgiften pr. indbygger	18,70 kr.

Som det fremgår af oversigten, synes kommuner uden uddannet kommunesekretær at administrere noget billigere end kommuner, der har ansat en uddannet kommunesekretær.

2. Sognekommunernes beskatningsforhold.

For at kunne foretage en sammenligning af beskatningsforholdene i de enkelte sognekommuner er der gennemført en undersøgelse af de faktorer, der normalt anses for at være af betydning for vurderingen af en kommunes beskatningsforhold. Undersøgelsen omfatter:

- de enkelte kommuners ligningsforhold, der angiver det forhold, hvori kommunens indtægter tilvejebringes ved beskatning af fast ejendom og af personlig indkomst.
- kommunernes grundskyldspromiller og skatteprocenter, der siger noget om den styrke, hvormed kommunen beskatter henholdsvis fast ejendom og indtægter, og
- skatteydernes gennemsnitlige indkomster ¹⁾ og den samlede beskatning pr. statsskatteyder. Under begrebet den samlede beskatning indgår samtlige udskrevne skatter til staten, kommunen og amtskommunen (men ikke kirkeskat).

Beregningerne er for hovedparten af analyserne foretaget på grundlag af forholdene i en 5-årig periode, omfattende skatteårene 1956/57—1960/61.

a. Ligningsforholdet.

Undersøgelsen af ligningsforholdet i sognekommunerne viser, at langt de fleste sognekommuner i Svendborg amt har fastsat ligningsforholdet således, at der tilstræbes en nogenlunde ligelig fordeling af byrderne på fast ejendom og på indkomster. Ikke mindre end 60 af amtets 76 sognekommuner har i den undersøgte periode haft et ligningsforhold mellem 40 og 60 (begge tal inclusive), og kun 16 kommuner har afvejet fra normen — deraf har 2 kommuner haft et ligningsforhold på over 60 og 14 kommuner et ligningsforhold på under 40.

Der er her bortset fra Gestelev-Ringe kommune, hvor ligningsforholdet i perioden 1956/57—1960/61 har været således:

	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	Gennemsnit
Gestelev (586 indbyggere)	66 ² / ₃	66 ² / ₃	66 ² / ₃	60	60	64
Ringe (4750 indbyggere)	33 ¹ / ₃	33 ¹ / ₃	33 ¹ / ₃	30	25	31

¹⁾ Antal skatteydere til staten og ansat indkomst for skatteydere til staten er hentet fra Statistiske Meddelelser, medens alle øvrige beløb, der er brugt om beskatningsforholdene, er hentet fra Kommunal Aarbog.

For de øvrige 76 kommuner kan opstilles følgende oversigt over:

Ligningsforholdet i sognekommunerne, bortset fra Ringe, 1956/57—1960/61

Kommuner	—39	40—49	50—59	60—	Ialt
Antal indbyggere					
Under 1.000	3	9	13	5	30
1.000—1.500	3	9	7	4	23
1.500—2.500	5	10	4	1	20
2.500—	3				3
Ialt ¹⁾	14	28 (6)	24 (12)	10 (8)	76

De 14 kommuner, der har fastsat ligningsforholdet til under 40, er fortrinsvis kommuner med større bymæssige bebyggelser eller med forstadsbebyggelse, og af de 2 kommuner, der har ønsket overvejende at beskatte de faste ejendomme og derfor har fastsat ligningsforholdet til over 60, er den ene en mindre landkommune med et beskedent indbyggertal og den anden en kommune, hvor særlige forhold har begrundet en kraftig ejendomsbeskatning. Det er tilsyneladende normalt ikke kommunens størrelse, der er afgørende for ligningsforholdets fastsættelse, men i højere grad kommunens erhvervsstruktur.

Fra og med skatteåret 1961/62 er der ved loven af 18. februar 1961 gennemført sådanne ændringer i ligningsforholdets fastsættelse, at en direkte sammenligning i ligningsforholdet for 1961/62 med ligningsforholdet for de tidligere skatteår ikke er mulig. Ligningsforholdet angav tidligere forholdet mellem den samlede ejendomsbeskatning og opholdskommuneskatten, men fra og med skatteåret 1961/62 kommer alene forholdet mellem den udskrevne grundskyld og opholdskommuneskatten til udtryk i ligningsforholdet.

Ved lov af 15. februar 1963 — jfr. indenrigsministeriets cirkulære af samme dato — er de hidtidige bestemmelser om fastsættelse af ligningsforhold i sognekommunerne ophævet med virkning fra og med skatteåret 1963/64, hvilket bl. a. indebærer, at grundskyldspromillen i samtlige sognekommuner fastsættes af sognerådet, og dettes beslutning om promillens størrelse skal ikke godkendes af amtsrådet. Endvidere er det hidtil gældende maksimum på 40 for de sognekommunale grundskyldspromiller nedsat til 35, og der er fastsat en begrænsning i sognerådernes adgang til at ændre grundskyldspromillen.

b. Grundskyldpromiller og skatteprocenter.

Som en naturlig konsekvens af forskellene i de enkelte kommuners beskatningsgrundlag og afvigelserne i kommunernes ligningsforhold vil der nødvendigvis også være ret betydelige forskelle i de enkelte kommuners ejendomsskattepromiller og skatteprocenter, men ligesom for ligningsforholdet er der også her en tendens til en vis ensartethed for hovedparten af kommunernes vedkommende.

Grundskyld ‰	Skatteprocent				Ialt
	—4,00	4,00—5,24	5,25—6,49	6,50—	
Under 15,00	1	1	1	4	7
15,00—19,99	3	5	10	2	20
20,00—24,99	1	17	8	4	30
25,00—29,99	3	6	5		14
30,00—	1	2	1	1	5
Ialt	9	31	25	11	76

Gestelev-Ringe kommune er ikke medtaget i foranstående opgørelse, men for denne kommune har gennemsnittet for perioden 1956/57—1960/61 været:

	Grundskyld ‰	Skatteprocent
Gestelev	34,80	5,5
Ringe	23,76	6,9

¹⁾ Tallene i parentes angiver kommuner med et ligningsforhold på netop 40, 50 eller 60.

Beskatningsmæssigt er kommunerne noget spredt, men der er kun få kommuner, der danner egentlige yderpunkter i undersøgelsen. Der er således kun 1 kommune med en grundskyldpromille på under 15 og samtidig en skatteprocent på under 4,00, og kun 1 kommune med en meget høj indkomst- og ejendomsbeskatning, dvs. en grundskyldpromille på over 30 og samtidig en skatteprocent på over 6,50.

c. Samlet skatteudskrivning og indkomst pr. statsskatteyder.

På grundlag af skatteårene 1956/57—1960/61 er der i nærværende afsnit foretaget en sammenholdelse af den gennemsnitlige indkomst pr. statsskatteyder i de enkelte kommuner og den samlede skat, der er udskrevet pr. statsskatteyder i kommunen, for på denne måde at give mulighed for at foretage en grovere vurdering af beskatningsforholdene i kommunerne. Under begrebet de samlede skatter indgår samtlige udskrevne ejendoms- og personskatter såvel til staten, kommunen som til amtskommunen samt formueskatten til staten. Det viser sig her, at der for flertallet af kommunerne tilsyneladende er tale om en vis ensartethed i beskatningen pr. statsskatteyder.

Svendborg amt

Ansæt indkomst pr. statsskatteyder	Udskrevet samlet skat pr. statsskatteyder				Ialt
	—1800	1800—2100	2100—2400	2400 og derover	
Under 7.500	3	6	—	—	9
7.500—8.000	2	17	6	1	26
8.000—8.500	1	9	8	3	21
8.500—9.000	1	3	6	3	13
9.000—	—	1	1	6	8
Ialt	7	36	21	13	77

III. Forslag til ny kommuneinddeling

Som det er nævnt i indledningen, er Svendborg-undersøgelsen igangsat for at skabe et grundlag for eventuelt kommende drøftelser om sammenlægning af kommuner til større og mere bæredygtige enheder. Undersøgelsen kan imidlertid ikke begrænses til en gennemgang af sognekommunernes forhold alene, og det er stærkt fremhævet af kommunallovskommissionens sekretariat, at også købstædernes særlige problemer må inddrages i overvejelserne, hvis man ønsker at skabe et realistisk grundlag for kommende forhandlinger mellem kommunerne. Baggrunden herfor er den, at indenrigsministeriet under sin behandling af sager vedrørende sammenlægning af sognekommuner, som grænser op til købstæder, og hvori der findes forstadsbebyggelser eller kan forventes bebyggelser af forstads karakter, naturligt også må lade hensynet til bykommunen indgå i overvejelserne. Det forekommer derfor rigtigt, at der i undersøgelsen og i skitseforslaget til en ny kommuneinddeling gøres rede for *samtlige de synspunkter, der må forventes at blive tillagt afgørende vægt* ved indenrigsministerens stillingtagen til de konkrete kommunesammenlægninger.

De hensyn, der ligger bag gennemførelsen af en ny kommuneinddeling, kan i et vist omfang være forskellige for sognekommuner og for købstæder, men for en del af de mindre købstæders vedkommende minder problemstillingen en del om den, der fremhæves som den væsentlige for den sognekommunale inddeling. Det er for sognekommunerne særlig behovet for større administrative enheder, der skulle åbne mulighed for en mere rationel varetagelse af de kommunale opgaver, som ligger bag tankerne om en ny kommuneinddeling, og dette mål vil de fleste steder i landet kun kunne nås ved en sammenlægning af nuværende sognekommuner til større enheder. Der bør her stiles mod enheder med i hvert fald omkring 3—4.000 indbyggere som minimum. men i områder, hvor de befolkningsmæssige og erhvervmæssige forhold gør det muligt og rimeligt, bør der tilstræbes kommunale enheder på 5—6.000 indbyggere eller derover. For købstædernes og særlig de større købstæders vedkommende er det i første række hensynet til kommunens afgrænsning, der er afgørende, og i pagt med de generelle undersøgelser, som kommunallovskommissionens sekretariat har udarbejdet, må det her være målet ved en regulering af kommunegrænserne at sikre, at et bysamfund, der i andre relationer — erhvervmæssige, økonomiske og befolkningsmæssige — udgør en helhed, også i kommunal henseende kommer til at danne en helhed.

Udarbejdelsen af et skitseforslag til en ny kommuneinddeling i Svendborg amt bør — ligesom undersøgelserne andre steder — principielt følge disse retningslinier, men det er vist naturligt at tage det forbehold, at særlige geografiske eller lokalt befolkningsmæssige forhold i et amt som Svendborg amt måske på visse områder kan tale for at fravige de almindelige principper for en ny kommuneinddeling.

Undersøgelsen bør principielt begrænses til Svendborg amt, men i tilfælde, hvor der befolkningsmæssigt og erhvervmæssigt er skabt bedre kontakt på tværs af amtsgrænserne end inden for amtsgrænsen, og eventuelt tillige i relation til varetagelsen af de kommunale opgaver er etableret et vist samarbejde mellem kommuner i hvert sit amt, vil det være hensigtsmæssigt at skitsere den ny kommuneinddeling uden hensyn til de nuværende amtsgrænser. Dette forekommer så meget mere rigtigt, som det er kommissionens tanke, at også amtsgrænserne skal revideres, og som angivet i kommissionens nylig afsluttede undersøgelse »Amtskommuner og købstæder — Fynsundersøgelsen« er det tanken ikke alene at ændre forholdet mellem amtskommuner og købstæder, men også mellem amtskommunerne indbyrdes og i det hele arbejde henimod større kommunale enheder, fælles for land og by.

For den sognekommunale inddeling er det ved udarbejdelsen af skitseforslaget magtpåliggende at tage videst muligt hensyn til den kontakt og det samarbejde, der som påvist under afsnit II er etableret mellem kommunerne, og at tilstræbe at kombinere kommunerne således, at et etableret samarbejde så vidt muligt kan videreføres inden for rammerne af de nye storkommuner. Da der imidlertid med hensyn til løsningen af de enkelte opgaver ikke overalt er etableret samarbejde mellem de samme kommuner, vil det næppe være muligt på alle områder at bevare etablerede kontakter, men ved vurderingen af de enkelte fællesskabers betydning bør særlig samarbejdet om skoler og alderdomshjem have en præferencestilling. Der er imidlertid i Svendborg amt etableret fællesskaber mellem kommunerne i et mere beskedent omfang end andre steder, og det kan

derfor være nødvendigt i højere grad at lade andre faktorer få indflydelse på den fremtidige kommuneinddeling.

De geografiske forhold i amtet vil således komme til at spille en ret betydelig rolle ved skitseforslagets udarbejdelse, og særlig på øerne kan kombinationsmulighederne ofte være ret begrænsede. Og så for den øvrige del af amtet kan terrænets udformning og beliggenheden af større sluttede skovområder, større vandløb, søer og moser etc være retningsgivende for fastlæggelsen af kommunegrænserne. De naturgivne grænser har i reglen været og vil formentlig også i fremtiden være medbestemmende for bebyggelsens placering, og ved at tage vidtgående hensyn til bebyggelsens omfang og karakter kan man medvirke til at skabe en naturlig afgrænsning af kommunens område og et velegnet centrum for dens virke. En del, men dog kun en ringe del, af amtets samlede areal, er således næsten uden bebyggelse, men betydelige områder i amtet, i særlig grad de arealer, der hører til godser og større gårde, er ofte så tyndt befolkede, at de i almindelighed ikke egner sig til en central placering i de fremtidige kommuner. Derimod er det naturligt, at de tæt befolkede områder og navnlig de egentlige stationsbyer, der er handelsmæssige og erhvervs-mæssige centrer, kommer til at udgøre tyngdepunkterne i de fremtidige kommuner. Ved fastlæggelsen af skitseforslaget bør der tages hensyn til disse faktorer i hvert enkelt tilfælde, og selv om bebyggelsen har vist sig at være af varierende størrelse og i et vist omfang forskelligt opbygget efter oplandets karakter, vil det sikkert i flere tilfælde være muligt at nå frem til kommuner, hvis yderområder hovedsagelig består af tyndt befolkede arealer, og hvor der er mindst et eller to lokale centrer af større byer eller landsbyer.

Der bør endvidere tages hensyn til den forventede befolkningsudvikling i amtet. Det bør være magtpåliggende at nå frem til storkommuner, der som hovedregel omfatter enten områder, der må forventes at få en forskellig erhvervsudvikling og derfor en nogenlunde konstant befolkning, eller områder, der har et så stort befolkningsgrundlag, at de vil kunne modstå en vis tilbagegang i indbyggertallet. Også udformningen af vejnettet, rutebillinier og jernbaner bør tillægges betydning for kommunernes afgrænsning, og der bør lægges vægt på, at det eksisterende vejnet inden for de foreslåede kommuner skal kunne tillade en nem og hurtigt adgang til de centrale dele af kommunerne. Set udelukkende ud fra et afstandsmæssigt synspunkt ville det være fordelagtigt med kommuner af en kompakt form, f. eks. tilnærmelsesvis kvadratisk, men det vil langt fra være muligt at opnå overalt, selv om man i en del tilfælde vil kunne nå temmelig nær det trafikalt set ideelle. I andre tilfælde vil f. eks. de eksisterende veje og trafiknettet i det hele taget favorisere en kommune af udpræget langagtig form.

Ved forslagets udarbejdelse i enkeltheder kan en kombination af disse forskellige faktorer undertiden være meget vanskelig, og det vil derfor være nødvendigt i de konkrete situationer at foretage en afvejning af faktorernes forskellige vægt for at opnå det resultat, der under de givne forhold forekom mest hensigtsmæssigt. Resultatet af denne fremgangsmåde vil derfor være, at forslaget ikke overalt må betragtes som den eneste mulige løsning på en eventuel ny kommuneinddeling. Det kan meget vel tænkes, at en mere indgående vurdering i marken vil kunne frembringe nye momenter, som måske enkelte steder kan tale for en vis revision af forslaget, men en sådan revision må det være muligt at foretage, uden at helheden derved skifter karakter.

Som nævnt har kommunallovskommissionens sekretariat lagt vægt på, at også *købstædernes problemer inddrages i undersøgelsen*, og med henblik herpå har sekretariatet foretaget en gennemgang af de enkelte købstæders forhold og har søgt at danne sig et indtryk af byernes forventede naturlige udvikling i de kommende år og det forventede arealbehov. I overensstemmelse med de principper, der er nedfældet i kommissionens redegørelse »Byer og kommunegrænser« har sekretariatet fundet det rigtigt at pege på de grænsereguleringer m. v., der bør gennemføres for at sikre, at de enkelte købstadbyer — lige som de sognekommunale bysamfund — kan administreres og deres udvikling planlægges som en enhed, og at der på denne måde sikres de enkelte byer mulighed for en hensigtsmæssig og naturlig udvikling indenfor én kommunes grænser i de kommende år.

Det må fremhæves, at der kun er tale om en ret summarisk gennemgang af de enkelte købstæders problemer, og at det i skitseforslaget alene er tanken at markere en ændret afgrænsning omkring købstæderne. Den endelige fastlæggelse af kommunegrænsen og af de arealer, som muligvis skal skifte kommunale tilhørsforhold, må henskydes til de kommende *forhandlinger mellem vedkommende kommunalbestyrelser*, eventuelt efter en nærmere undersøgelse og en nøjere redegørelse for de enkelte byers arealbehov m. v.

Det fremhæves særligt, at hverken amtsrådet eller sognerådsforeningen har givet sin tilslutning til de skitserede grænseændringer omkring købstæderne.

For *Svendborg købstadkommune* har de tidligere gennemførte indlemmelser, navnlig indlemmelsen i 1931 af Sørup-Sct. Jørgens sognekommune, været af afgørende betydning, og købstadkommunen har siden inden for sit område haft og har tilsyneladende fortsat rigelige arealer til en hensigtsmæssig udvikling af bysamfundet. Der er i dag kun egentlige forstadsbebyggelser i Egense kommune, bebyggelsen Skovsbostrand (opgjort til 116 indbyggere), og i Tved kommune ved Tvedvej nord for købstaden (232 indbyggere), men Svendborg bys udvikling har smittet af på en del af de omkringliggende sognekommuner. Ikke alene Egense og Tved kommuner, men også Ollerup, Bregninge på Taasinge, Thurø og Skaarup kommuner har haft befolkningstilvækst i de senere år, og en stigende del af beboerne er erhvervsmæssigt knyttet til Svendborg by. En ændret afgrænsning af købstaden efter »bopæl- og erhvervssynspunktet« skulle egentlig forudsætte en sammenlægning af disse kommuner med Svendborg, men i skitseforslaget vil det sikkert være rigtigt at lægge hovedvægten på at sikre, at det sammenhængende bysamfund samles indenfor samme kommune, og sikre, at denne kommune får rigelige arealer til en naturlig og hensigtsmæssig byudvikling. Der vil derfor for Svendborg købstads vedkommende alene blive skitseret en udretning af kommunegrænsen overfor Tved kommune, men det bør fremhæves, at befolkningen i hvert fald i hele Tved kommune og i Thurø og Egense kommuner — hvor der i forvejen udover det befolkningsmæssige tilhørsforhold er visse kommunale, særlig skolemæssige, kontakter til købstaden — bør have adgang til at overveje, om et kommunalt tilhørsforhold til Svendborg ville være at foretrække frem for en tilknytning til de omkringliggende kommuner.

Nyborg købstadkommune grænser mod land alene op til Avnslev-Bovense kommune, men foruden i denne kommune er der i omegnskommunerne Hjulby og Vindinge knyttet forstadsbebyggelse til købstaden. Den største forstadsbebyggelse, Dyrehavekvarteret, er som en naturlig fortsættelse af byens udvikling mod syd og sydvest beliggende dels i Avnslev-Bovense kommune (med 930 indbyggere), dels i en enklave af Hjulby kommune (med 250 indbyggere), og da bebyggelsen er i relativ kraftig vækst, er der grund til at tro, at den i løbet af få år ville vokse ind i Vindinge kommune. I Vindinge kommune er der endvidere vest for købstaden langs vejen til Vindinge by en forstadsbebyggelse, Pilshusekvarteret, med ca. 530 indbyggere, medens der for den enklave af Avnslev-Bovense kommune, der er beliggende på den yderste del af Noret ved Knudshoved færgehavn, ikke er knyttet særlige forstadsproblemer. En væsentlig del af forstadsområderne forsynes — ifølge overenskomst mellem kommunerne — med kommunale goder fra købstaden.

For bysamfundets fremtidige udvikling er det af særlig betydning, at en anseelig del af købstadens arealer mod øst er reserveret statsbanerne, andre statsinstitutioner, den kommende Storebæltsbro og vejudfletningerne i forbindelse hermed, og at velegnede arealer under gården »Borgeskov« beliggende i Avnslev-Bovense kommune hidtil ikke har kunnet inddrages til bebyggelse. Der er grund til at tro, at bysamfundets fremtidige udvikling — såfremt ejendommen »Borgeskov« eller en del deraf ikke stilles til rådighed for byudvikling — vil foregå dels mod nord inden for købstadens nuværende arealer, dels mod vest og sydvest i de tre tidligere omtalte omegnskommuner, og udviklingen i sidstnævnte retning kan forventes forstærket, når købstaden i løbet af måske mindre end en halv snes år næppe vil kunne disponere over større arealer til boligbyggeri. De administrative problemer, der er forbundet med den nuværende kommuneinddeling, vil således blive yderligere komplicerede i de kommende år, og en hensigtsmæssig varetagelse af bysamfundets fælles problemer og en gavnlig tilrettelæggelse og planlægning af dets udvikling forudsætter en regulering af grænsen over for Avnslev-Bovense, Hjulby og Vindinge kommuner.

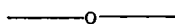
Faaborg bys udvikling er stærkt præget af de sumpede ubebyggede arealer umiddelbart nord for byen, »Sundet«, og byens udvikling tvinges derfor i øst-vestlig retning, hvorved købstaden har fået og i højere grad i fremtiden vil få en noget langstrakt form. Der er i dag forstadsbebyggelse i Diernæs kommune mod øst, en bebyggelse, der dog foreløbig er af mindre omfang (ca. 80 indbyggere), og i Svanninge kommune mod vest, hvor der i Bjernevejskvarteret syd-vest for Faaborg er bosat 572 indbyggere og i kvarteret omkring Odensevej nord-vest for Faaborg 154 indbyggere, d. v. s. ialt 726 indbyggere, af hvilke langt den overvejende del har erhvervsmæssig tilknytning til Faaborg. Købstadkommunen kan ikke i dag indenfor sine grænser tilbyde passende arealer til større industrivirksomheder, og i den østlige del af byen er der kun relativt beskedne arealer tilbage til boligformål. For et bystyre, der som Faaborgs ønsker at deltage aktivt i erhvervsudvik-

lingen, er den nuværende kommuneinddeling særdeles generende, og en opretholdelse af de nuværende kommunegrænser vil kunne hæmme byens udvikling og kunne skade befolkningens erhvervsmuligheder på længere sigt. Byens fremtidige udvikling ventes særlig at ville foregå mod vest, hvor en vejrforbindelse til den nye færgehavn ved Bøjden formentlig vil være retningsgivende for beliggenheden af fremtidige industrivirksomheder. Det burde være i bybefolkningens samlede interesse, at byens udvikling og planlægningen af dens udvikling forestås af en og samme myndighed, og nye kommunegrænser bør derfor skitseres såvel i forhold til Diernæs kommune som til Svanninge kommune, men en videregående sammenlægning af kommunerne i dette område med Faaborg bør eventuelt indgå i overvejelserne.

Til *Rudkøbing købstadkommune* er der i dag knyttet en forstadsbebyggelse mod øst i Skrøbelev kommune, og en vis bebyggelse er opstået nord for byen i Simmerbølle kommune. Bysamfundet har ikke gennemgået nogen større udvikling i de senere år, og dets fremtidige udvikling vil formentlig i ret betydelig grad blive påvirket af broanlægget til Taasinge. Selve broens anlæg og de vejarbejder, der er udført i forbindelse hermed eller forventes udført i de kommende år, har sinket byggemodningen af velegnede arealer i den nordlige og nordøstlige del af byen, som muligvis kan have medvirket til et forøget byggeri i nabokommunerne. Af hensyn til bysamfundets fremtidige udvikling vil en ændret afgrænsning af købstaden overfor Simmerbølle og Skrøbelev kommuner være naturlig, men langt naturligere forekommer det såvel for købstaden som for de omkringliggende sognekommuner, der har deres naturlige centrum i Rudkøbing, at foreslå en total sammenlægning af de nævnte to kommuner og Longelse-Fuglsbølle kommune med købstaden. Der vil på denne måde kunne skabes et bedre grundlag for en hensigtsmæssig varetagelse af de kommunale opgaver på Midtlangeland.

Ærskøbing købstad er med sine 1.200—1.300 indbyggere en af landets mindste købstadkommuner, og for bysamfundet, der alene er beliggende indenfor købstadens grænser, volder de nuværende kommunegrænser ingen afgørende gener. Med den betydelige befolkningstilbagegang, købstaden har været udsat for i de senere år, minder denne kommunes problemer en del om de sammenlægningsproblemer, som gør sig gældende for nabokommunerne på øen, og med en fortsat teknisk og økonomisk udvikling herhjemme vil købstadens befolkningsgrundlag være for spinkelt til en selvstændig varetagelse af en væsentlig del af de opgaver, som forventes løst af landets købstæder og øvrige kommuner. Der er etableret en vis kontakt med de omkringliggende sognekommuner på øen, og da det er naturligt at gå ud fra, at disse kommuner i lige så høj grad som købstaden selv vil være interesserede i at bevare købstadens særkende, som er af afgørende turistmæssig betydning for hele øen, er der meget, der taler for, at den hidtidige kontakt mellem kommunerne bør søges uddybet og udvidet ved en kommunesammenlægning.

For Marstal handelsplads har indlemmelsen pr. 1. april 1962 løst denne kommunes forstadsproblemer, men for handelspladsen er der — ligesom for de øvrige kommuner på Ærø — et afgjort behov for en videregående kontakt til en varetagelse af de større kommunale opgaver og til varetagelse af fælles interesser for en etablering og udbygning af øens erhvervs- og beskæftigelsesmuligheder.

Ud fra de foran angivne synspunkter og med den i indledningen fremhævede forventning om, at forholdet mellem købstæderne og landkommunerne løses ved etablering af større fælles enheder for land og by, er der i *tekstbilag A*, jfr. *kortbilag 16*, skitseret et forslag til en ny kommuneinddeling i Svendborg amt.

I dette skitseforslag indgår 75 af amtets 77 sognekommuner og de 6 købstæder m. v. i nye kommuner, medens der for to af sognekommunerne (Jordløse og Aarslev) er foreslået en sammenlægning med sognekommuner i nabokommunerne, henholdsvis i Assens og Odense amtsråds kredse.¹⁾

Som det fremgår af skitseforslaget, er de ialt 81 kommuner (75 sognekommuner og 6 købstæder), hvis problemer alene kan begrænses til Svendborg amt, foreslået reduceret til 20 nye kommuner. Heraf er der for Nyborg købstadkommune alene foreslået en regulering af kommunegrænsen overfor nabokommunerne, medens de resterende kommuner er dannet ved sammenlægning af bestående sognekommuner indbyrdes eller ved sammenlægning af sognekommuner med købstadkommuner. For disse sidste sammenlægninger er der i et vist omfang gjort rede for forslaget i afsnittet om købstæ-

¹⁾ Det må dog straks fremhæves, at det ikke hermed har været tanken at tage stilling til, i hvilket amt sådanne sammenlagte kommuner vil høre hjemme i en eventuel overgangsperiode, indtil også amtsgrænserne reguleres eller ophæves.

dernes afgrænsningsproblemer, men disse betragtninger må suppleres med bemærkninger for ø-kommunernes vedkommende.

Gennem de førte forhandlinger om sammenlægning af øerne Drejø, Skarø og Hjortø med Svendborg købstadkommune og øen Birkholm med Marstal handelsplads er der vist et initiativ og en indstilling overfor de mindre øers problemer, som kan forventes at ville smitte af andre steder i amtet. Da ø-kommunerne i reglen via skolevæsenet og andre kommunale og befolkningsmæssige kontakter har vist større interesse for en sammenlægning med købstæderne end med andre sognekommuner, og de trafikale forbindelser i reglen er knyttet til købstadbyerne, er det i skitsen — udover den foreslåede deling af Drejø sognekommune mellem Svendborg og Marstal kommuner — foreslået, at Lyø, Avernakø og Bjørnø sammenlægges med Faaborg købstadkommune og Strynø og Siø med Rudkøbing købstadkommune, men det må fremhæves, at disse forslag alene må opfattes som en sammenlægning begrundet i en vurdering af de etablerede kontakter og ikke i et hensyn til købstædernes udviklingsmuligheder.

Det fremgår iøvrigt af skitseforslaget, at hovedparten af de nuværende kommuner udelte er optaget i de foreslåede storkommuner. Der er kun foreslået ændringer i de sognekommunale grænser i de tilfælde, hvor det af hensyn til købstædernes rette afgrænsning synes nødvendigt at regulere grænsen til sognekommunerne, og for Ringe kommune, hvor der er skitseret en grænseregulering i forhold til de syd for liggende kommuner. Tilsvarende mindre grænsereguleringer kunne eventuelt være bragt i forslag andre steder i amtet — f. eks. for Brahetrolleborg kommune, hvor de geografiske forhold kunne tale for en deling af kommunen, ligesom det ville være særlig hensigtsmæssigt at regulere grænsen mellem Skellerup-Ellinge og Kullerup-Refsvindinge kommuner — men da sådanne reguleringer erfaringsmæssigt kan vanskeliggøre en frivillig ændring af den kommunale inddeling, er de ikke medtaget i skitseforslaget.

For en del, måske endda en betydelig del, af de skitserede storkommuner, ville det være rimeligt at knytte nærmere kommentarer til de motiver og momenter, der ligger bag skitseforslaget. Kun for enkelte af de foreslåede kommuner har resultatet i virkeligheden været helt oplagt, og det kan som sagt ikke udelukkes, at der ved skitseforslagets udsendelse til kommunerne — og det er netop tanken med forslaget fremsættelse — vil kunne komme nye momenter ind i billedet, der kunne tale for en vis revision af skitsen. Man må dog i så fald have i erindring, at det må være målet at udarbejde et forslag omfattende hele amtet, og at det i en sådan situation undertiden vil være nødvendigt at lade en enkelt kommunes interesser vige for helhedens interesse i, at alle kommuner indrages i sammenlægningsbilledet.

Der skal ikke her knyttes kommentarer til hver enkelt storkommune, men som eksempler på synspunkter, der kunne motivere en mindre revision af skitseforslaget, skal nævnes, at for storkommune XIV taler visse geografiske og erhvervsmæssige forhold måske for, at Tullebølle sogn fra Tranekær-Tullebølle kommune udskilles fra kommunen og i stedet knyttes til storkommune XV. På grund af sognets kommunale kontakt med de øvrige deltagere i storkommune XIV er der dog ikke i selve skitsen rejst forslag herom. For Allested-Vejle kommune i storkommune XII kunne de kommunale kontakter med kommuner i Odense amt eventuelt tale for en kommunesammenlægning på tværs af amtsgrænsen, og på samme måde kunne det overvejes om Søllinge-Hellerup kommune, eller i hvert fald Søllinge sogn — der er foreslået inddraget under storkommune II — i stedet blev sammenlagt med storkommune VIII omkring Ringe.

For storkommune XVII skal det iøvrigt anføres, at den stiplede linie mellem Marstal og den øvrige del af øen skal give udtryk for, at der idag muligvis er en vis befolkningsmæssig og kommunal adskillelse mellem de angivne dele af øen, og at der derfor kan være noget, der taler for, at der i første omgang bør arbejdes hen imod en kommunesammenlægning med en hensyntagen til denne grænse, d.v.s. en sammenlægning alene inden for storkommune XVIIa. Dette ændrer dog ikke det principielle udgangspunkt, at det på længere sigt såvel af erhvervsmæssige som af kommunaløkonomiske grunde vil være rigtigt at samle hele øen i en enhed.

Når der ses bort fra de 3 købstæder Svendborg, Nyborg og Faaborg og de sognekommuner eller dele af sognekommuner, der er foreslået sammenlagt med disse kommuner, dækker de foreslåede 17 storkommuner et samlet areal på ca. 1.570 km² og en samlet befolkning på ca. 102.400 indbyggere. Størrelsen af de enkelte storkommuner er angivet i tekstbilag A, der ledsager nærværende redegørelse, og det fremgår heraf, at storkommunernes indbyggertal varierer fra knap 3.000 til godt 10.000 indbyggere. Det gennemsnitlige indbyggertal pr. storkommune udgør 6.025. De største storkommuner er kommunerne VIII, XV og XVII, d.v.s. kommuner, hvori Ringe by og de mindre købstæder ind-

går. ¹⁾ Storkommunernes arealer varierer iøvrigt fra 45,4 km² til 122,2 km², men af nedenstående tabel, hvor kommunerne er opstillet såvel efter befolkning som efter areal, fremgår det, at den overvejende del af storkommunerne har et areal på under 100 km². Det gennemsnitlige areal pr. storkommune udgør 92,4 km².

Areal	Indbyggertal					Ialt
	—4.000	4.000—5.000	5.000—6.000	6.000—7.000	7.000—	
— 50 km ²	1	1	—	—	—	2
50— 75 km ²	—	1	—	—	1	2
75—100 km ²	—	—	4	—	2	6
100—125 km ²	—	—	4	3	—	7
	1	2	8	3	3	17

Som det fremgår af skitseforslaget og de foranstående bemærkninger, er der i nærværende undersøgelse tale om storkommuner af noget differentieret størrelse, men gennemgående er de foreslåede storkommuner på mellem 5.000 og 7.000 indbyggere, d. v. s. noget større end de kommuner, der er skitseret i de først undersøgte amtskommuner (Præstø, Randers og Ribe), men nogenlunde af samme størrelse som de kommuner, der skitseres i de seneste amtsundersøgelser. Som nævnt har de geografiske forhold mange steder i amtet gjort en sådan kommunestørrelse helt naturlig, og de sidste års lovgivning om de kommunale opgaver inden for f. eks. skolevæsenet og bygningsvæsenet etc. har netop peget i retning af, at kommuner med 5.000—6.000 indbyggere ofte vil få et noget bedre grundlag for en rationel varetægelse af de kommunale anliggender. Dertil kommer, at det vil være naturligt at gå ud fra, at ændringer i landbrugets struktur vil kunne betyde en væsentlig befolkningsreduktion for en del af landets sognekommuner, og for de noget større kommuner taler endvidere, at der i flere tilfælde ved frivillige kommunesammenlægninger har vist sig at være interesse for at danne storkommuner med over 4.000 indbyggere.

Ved oprettelsen af de skitserede storkommuner opnår man — i hvert fald i denne del af landet — at kunne etablere kommuner, der for flertallets vedkommende rent arealmæssigt holder sig inden for de største af vore nuværende sognekommuner, og der synes i det store og hele at være mulighed for, at de fordele, der vil blive en følge af kommunesammenlægningerne, vil blive opnået, uden at fordelene ved det nuværende system, navnlig den nære kontakt mellem befolkningen og de valgte repræsentanter, vil blive væsentlig svækket. Det må herved tages i betragtning, at nutidens transportbetingelser åbner mulighed for samarbejde inden for større områder, end man tidligere kunne regne med.

Ved den skitserede opdeling af amtet i sådanne rationelt afgrænsede kommuner vil man på afgørende måde kunne medvirke til en styrkelse af den kommunale selvstændighed.

Til bedømmelse af de foreslåede storkommuners interne struktur er der udarbejdet en oversigt i en »kommunetabel«, hvor en del af de gennemgåede kriterier er angivet for hver enkelt kommune. Af denne tabel, der som *bilag B* ledsager nærværende redegørelse, får man et samlet indtryk af nogle af de komponenter, der indgår i hver enkelt storkommune, og man opnår en vis mulighed for at bedømme, i hvilket omfang et samarbejde mellem de nuværende kommuner forekommer naturligt.

En nærmere gennemgang af de faktorer, der normalt er af betydning for gennemførelsen af en kommunesammenlægning vil kunne belyse en del af de virkninger, der for de enkelte kommuner vil være forbundet med etablering af storkommuner efter de skitserede retningslinier. Som eksempel på en sådan gennemgang skal der i det følgende for to af de skitserede storkommuner gives lidt mere detaljerede oplysninger ²⁾ om de enkelte kommuners forhold.

¹⁾ Det har ved den skitserede sammenlægning af de mindre købstæder og sognekommunerne ikke været tilsigtet at tage stilling til spørgsmålet om, hvilken kommunal status en sådan kommune bør have. Storkommunerne er alene skitseret efter befolkningsmæssige, erhvervs-mæssige og kommunale kontakter.

²⁾ For udgifter og beskatningsforhold viser tallene et gennemsnit for årene 1956/57—1960/61.

Eksempel 1.

Storkommune IX.

	Brahetrolle- borg	Espe	Hillerslev	Krarup	Øster Hæsinge
Areal, km ²	46,3	14,0	25,1	16,0	20,5
Indbyggere, 1960	2226	992	1236	825	505
Indkomst pr. skatteyder	8.130	8.168	8.354	8.511	7.857
Skat pr. skatteyder	2.491	2.055	2.247	2.379	2.365
Ligningsforhold	48	43	54	56	46
Skatteprocent	6,3	5,5	4,9	4,4	6,1
Grundskyldspromille	29,5	22,4	23,1	25,6	16,9
Udg. til skolevæsen pr. indbygger	81	59	78	27	56
Udg. til socialvæsen pr. indbygger	124	115	126	123	131
Udg. til vejvæsen pr. indbygger	41	19	33	31	37
Hovedskolen 1960	Forskole + hovedsk.	Forskole + hovedsk.	Forskole + hovedsk.	Forskole + hovedsk.	Forskole
Hovedskolen, evt. forbund	IX	Ingen	Ingen	Ingen	IX
8. årgang, evt. forbund	IX	Ingen	Ingen	Ingen	IX
Realafdeling, evt. forbund	IX	VIII	Ingen	VIII	IX
Kommunesekretær	ja	nej	nej	nej	nej
Kommunekasserer	—	ja	ja	ja	ja
Andet kommunalt personale	2	0	0	0	0
Tilknyttet regnskabscentralen	nej	nej	ja	ja	ja
Admin. bygning	ja	nej	ja	nej	nej
Alderdomshjem	ja	ja ¹⁾	ja ²⁾	Forbund med Espe	Forbund med Hil- lerslev
Alderdomshjem, pladser	19	22	20		

I dette eksempel dannes storkommunen af 5 kommuner, der i erhvervsmæssig henseende minder en del om hinanden. I beskatningsmæssig henseende følger kommunerne stort set samme principper, og i beskatningens styrke er der for en helhedsbetragtning tilsyneladende ikke afgørende forskelle. Der er i kommunerne alene ansat én kommunesekretær med aflønning efter sognerådsforeningernes lønregler for uddannede kommunesekretærer. I de øvrige kommuner er ansat kasserere, der aflønnes efter sognerådsforeningernes lønregler for ikke uddannede kommunesekretærer. For udgifternes vedkommende er der heller ikke afgørende forskelle.

De i eksemplet anførte forskelle i udgifter til skolevæsen må anses for udlignet i tiden efter undersøgelsesperiodens udløb den 31. marts 1961, efter at Krarup kommune har opført en ny skole.

Der er kun i forholdsvis ringe omfang etableret et samarbejde på tværs af kommunegrænserne. Dog har Espe og Krarup sammen med Herringe og Vantinge etableret samarbejde om alderdomshjemmet i Espe, og Hillerslev og Øster Hæsinge sammen med Heden om alderdomshjem i Hillerslev.

Om skolevæsenet kan iøvrigt oplyses, at der i de fire af kommunerne er nyopførte skoler. Skolerne i Brahetrolleborg, Espe og Hillerslev er 7 klassedelte, i Krarup 6 klassedelt. Brahetrolleborg kommune- og realskole er købstadordnet med 8.—9. klasser og med realafdeling. Øster Hæsinge kommune har alene forskole og derudover forbund med Brahetrolleborg kommune om hovedskoleklasserne, 8.—9. klasser og realafdeling. Medens Espe, Hillerslev og Krarup kommuner ikke har indgået forbund om 8.—9. klasser, er Espe og Krarup kommuner med i forbundet om Midt fyns fælleskommunale realafdeling i Ringe.

Ved en sammenlægning af de 5 kommuner til en storkommune skulle der med et samlet skolepligtigt børneantal, der i øjeblikket udgør ca. 700, være basis for at etablere realafdeling og 8. og 9. klasser indenfor storkommunen, selv om en udbygning af Brahetrolleborg kommune- og realskole formentlig må blive følgen.

¹⁾ Forbund mellem 4 kommuner, heriblandt Krarup kommune. Ialt 22 pladser.

²⁾ Forbund mellem 3 kommuner, heriblandt Øster Hæsinge kommune. Ialt 20 pladser.

Eksempel 2.

Storkommune XIV.

	Bøstrup	Snøde-Stoense-Hov	Tranekær-Tullebølle
Areal, km ²	23,6	35,8	46,4
Indbyggere, 1960	1040	2209	1875
Indkomst pr. skatteyder	8.860	8.044	8.496
Skat pr. skatteyder	3.081	2.121	2.515
Ligningsforhold	60	49	50
Skatteprocent	5,3	5,6	5,3
Grundskyldspromille	24,6	27,8	20,0
Udgift til skolevæsen pr. indbygger	50	81	41
Udgift til socialvæsen pr. indbygger	164	145	135
Udgift til vejvæsen pr. indbygger	21	21	41
Hovedskolen 1960	Forskole + hovedsk.	Forskole + hovedsk.	Forskole + hovedskole
Hovedskolen, evt. forbund	Ingen	Ingen	Ingen
8. årgang, evt. forbund (1963)	XIV	XIV	XIV
Realafdeling, evt. forbund (fra 1965)	XIV	XIV	XIV
Kommunesekretær	Nej	Ja	Ja
Kommunekasserer	Ja	Nej	Nej
Andet kommunalt personale	0	1	2
Administrationsbygning	Ja	Ja	Ja
Alderdomshjem	Ja	Ja	Ja
Alderdomshjem, pladser	19	11	18

Heller ikke i dette eksempel er der afgørende forskelligheder i erhvervsmæssig henseende. Af de 3 kommuner har de 2 kommuner ansat kommunesekretær, der aflønnes efter sognerådsforeningernes lønvejledning efter lønklassen for sekretærer med kommunal uddannelse, medens den tredje kommunes kasserer oppebærer løn efter sognerådsforeningernes lønvejledning for sekretærer uden kommunal uddannelse.

I beskatningsmæssig henseende følger kommunerne stort set samme principper, og i beskatningens styrke er der for en helhedsbetragtning tilsyneladende ikke afgørende forskelle. For udgifternes vedkommende vil der, efter at Tranekær-Tullebølle kommunes skolevæsen er udbygget med en 7-klaset skole i Tullebølle (1963), heller ikke være afgørende forskelle.

Der er allerede i et vist omfang etableret et samarbejde på tværs af kommunegrænserne. Ganske vist har hver kommune sit alderdomshjem, men på et nyopført alderdomshjem i Bøstrup er der indlagt flere beboere fra de to nabokommuner. De tre kommuner har hjemmesygepleje fælles med yderligere 2 kommuner på Langeland.

Om skolevæsenet kan oplyses, at hver kommune har syvklassede skoler. Snøde-Stoense central-skole er købstadordnet med realafdeling. Herudover har både Snøde-Stoense-Hov og Tranekær-Tullebølle kommuner hver en mindre skole.

Der er netop indgået forbund mellem kommunerne om undervisning i 8. og 9. klasser og om undervisning i realafdeling. Forbundet træder i kraft den 1. august 1963 for så vidt angår 8.—9. klasser og 1. august 1965 for så vidt angår realafdelingen. Centraliseringen af denne undervisning forudsætter visse ikke uvæsentlige byggearbejder. Ved en sammenlægning af de 3 kommuner til en storkommune skulle der med et samlet skolepligtigt elevtal, således som dette er i øjeblikket (ca. 517 med faldende tendens), være basis for at etablere realafdeling og 8.—9. klasser inden for storkommunen.

IV. Fremgangsmåden ved ændring af den kommunale inddeling

Betingelserne for at gennemføre ændringer i den kommunale inddeling er fastsat i kap. III i landkommunalloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 329 af 6. juli 1960. Efter lovens regler er betingelserne forskellige for gennemførelsen af en sammenlægning af bestående sognekommuner, for ændring af grænserne mellem to eller flere sognekommuner og for ændring af grænsen mellem en købstadkommune og de omkringliggende sognekommuner.

Betingelserne for oprettelsen af nye sognekommuner ved *sammenlægning af 2 eller flere bestående sognekommuner* er fastsat i lovens § 52, og det er heri bestemt, at indenrigsministeren i de tilfælde, hvor der er opnået enighed mellem kommunalbestyrelserne, kan gennemføre en sammenlægning, når vedkommende amtsråd har givet sit samtykke.

Ved de frivillige kommunesammenlægninger, der er gennemført pr. 1. april 1962, har der i alle tilfælde været enighed mellem sognerådene, og i langt den overvejende del af sognerådene er kommunesammenlægningen og vilkårene for denne tiltrådt eenstemmigt af sognerådets medlemmer. Kan en sådan enighed ikke opnås indenfor et sogneråd, er det dog tilstrækkeligt for sognerådets tilslutning, at der ved afstemningen i rådet er flertal for kommunesammenlægningen.

De indtil nu gennemførte kommunesammenlægninger er i reglen indledt med et fællesmøde mellem vedkommende sogneråd, hvor fordele og ulemper ved en sammenlægning er blevet belyst. Har der på et sådant møde vist sig at være en vis stemning til stede for at arbejde videre med spørgsmålet, er mødet gerne resulteret i en opfordring til de deltagende sogneråd om at udpege et antal medlemmer til et arbejdsudvalg, der får som opgave at foretage en nærmere undersøgelse af problemerne og at udarbejde et udkast til vilkår for kommunesammenlægningen. Disse arbejdsudvalg har i reglen søgt kontakt med amtsrådet, og i forbindelse med amtet — og eventuelt tillige med bistand af kommunallovskommissionens sekretariat — er vilkårene for kommunesammenlægningen udarbejdet. Når vilkårsudkastet er tiltrådt af arbejdsudvalget, forelægges udkastet for de enkelte sogneråd, der først på dette tidspunkt tager den afgørende stilling til spørgsmålet om kommunesammenlægningens gennemførelse og vilkårene herfor.

På grundlag af vilkårene for de pr. 1. april 1962 gennemførte kommunesammenlægninger er der som *bilag C* til nærværende undersøgelse udarbejdet et rammeudkast til et sæt vilkår for en kommunesammenlægning, som formentlig indeholder hovedparten af de bestemmelser, der vil være behov for at optage i sammenlægningsvilkårene. Udkastet vil kunne anvendes som grundlag for kommende forhandlinger mellem sognerådene om gennemførelsen af frivillige kommunesammenlægninger.

Som det er fremgået af det foregående, er det ikke i landkommunalloven foreskrevet, at kommunernes indbyggere ved afholdelsen af en egentlig afstemning eller på anden måde skal give tilslutning til kommunesammenlægningen. De frivillige kommunesammenlægninger er gennemført, uden at de valgte repræsentanter har ment det nødvendigt at forelægge spørgsmålet direkte for beboerne i de pågældende kommuner,¹⁾ idet sognerådsmedlemmerne har været af den opfattelse, at beboerne har stået bag dem i deres stillingtagen til spørgsmålet. En del steder har sognerådene indkaldt til beboermøde eller har udsendt en særlig pjece til hver enkelt husstand i kommunen for på denne måde at orientere beboerne om den forestående kommunesammenlægning, om baggrunden for vedtagelsen og om fordele og ulemper ved dens gennemførelse. Der er så vidt vides ikke i nogen af de 46 sammenlagte kommuner fra beboerne rejst krav om afholdelse af afstemning i kommunen.

Når kommunesammenlægningen er vedtaget af sognerådene, underskrives vilkårene af de respektive sognerådsformænd, og andragendet om sammenlægningens gennemførelse indsendes til indenrigsministeren gennem vedkommende amt. Andragendet skal indeholde en kortfattet begrundelse for kommunesammenlægningen og oplysning om, hvorvidt sammenlægningen skal have virkning i kirkelig henseende,²⁾ og andragendet skal være bilagt det fornødne kortmateriale³⁾ til belysning af kommunesammenlægningens omfang.

¹⁾ Kun i Stege købstadlanddistrikt har der været afholdt beboerafstemning, men en sådan afstemning kræves i henhold til landkommunallovens § 49 for at adskille landdistriktet fra købstaden med hensyn til fattigvæsen og skolevæsen. Afstemningen gav klart flertal for en sammenlægning med de omkringliggende sognekommuner.

²⁾ I reglen medfører kommunesammenlægningen ikke direkte nogen ændring i de kirkelige grænser, jfr. udkastets § 1, stk. 2.

³⁾ Det vil i de fleste tilfælde være tilstrækkeligt at indtegne de nuværende kommunegrænser på et almindeligt generalstabskort.

I det omfang, der skal gennemføres en *ændring af grænsen mellem to sognekommuner*, er der i landkommunalloven fastsat strengere betingelser for gennemførelsen heraf. Lovens § 51 bestemmer, at der kan gennemføres en omdeling af 2 eller flere sognekommuners områder i tilfælde, hvor den bestående, kommunale inddeling frembyder særlig omfattende ulemper ¹⁾, når foretagne afstemninger blandt de kommunale vælgere, som har bopæl i hver enkelt sognekommune, således som de vil blive afgrænset ved nyordningen, viser, at i det mindste en af disse afstemninger giver flertal for nyordningen, og at amtsrådet tiltræder nyordningen med mindst $\frac{2}{3}$ af sit medlemstal. Afstemningsresultatet skal således gøres op efter de kommunegrænser, det er tanken at nå frem til, og der skal blot være flertal i en af de påtænkte kommuners område.

I lovens § 39 er der skitseret forskellige muligheder for at gennemføre en ændring af grænsen mellem en *købstadkommune* og en *sognekommune*, men her skal blot fremhæves, at der i tilfælde, hvor enighed er opnået mellem vedkommende byråd og sogneråd, ikke stilles andre betingelser for grænseændringens gennemførelse, end at den resterende del af sognekommunen enten kan bestå som selvstændig kommune eller kan sammenlægges med en nabokommune. Der stilles i disse tilfælde ikke krav om afstemning blandt de kommunale vælgere i området eller om tilslutning af vedkommende amtsråd.

—o—

I de foran omtalte tilfælde af ændringer i den kommunale inddeling er det forudsat, at det er kommunalbestyrelserne, der tager initiativet til og træffer beslutningen om ændringens gennemførelse, men i lovens § 34 er der givet flertallet af de kommunale vælgere og en vis del af grundejerne mulighed for at rejse en sag om en ændring af den kommunale inddeling, og i sådanne tilfælde åbner de omtalte bestemmelser i landkommunalloven mulighed for under visse nærmere omstændigheder at gennemføre en ændring i inddelingen, selv om kommunalbestyrelsen eventuelt måtte modsætte sig denne.

Ændringer i den kommunale inddeling skal i almindelighed træde i kraft fra en 1. april, men der er i loven åbnet mulighed for en anden ikrafttrædelsesdato, hvis de respektive kommunalbestyrelser kan opnå enighed herom. Som regel vil det dog være mest praktisk at gennemføre ændringerne til en 1. april, og ændringerne vil kunne gennemføres såvel i forbindelse med et kommunevalg som midt i en valgperiode, f. eks. pr. 1. april 1964, 1. april 1965.

¹⁾ Loven nævner som eksempel herpå en stationsby, der ligger i flere kommuner.

TEKSTBILAG

Bilag A

Oversigt over de i Svendborg amt foreslåede storkommuner

	Areal ha	Folketal	
		pr. 26/9 1960	pr. 1/7 1963
<i>Storkommune I.</i>			
Flødstrup	2.003	1.151	1.134
Ullerslev	1.340	1.450	1.613
Skellerup-Ellinge	2.024	1.075	1.072
Avnslev-Bovense	ca. 3.600	ca. 1.800	ca. 1.800
Hjulby	ca. 400	ca. 300	ca. 300
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	9.367	5.776	5.919
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune II.</i>			
Søllinge-Hellerup	1.963	822	849
Herrested	2.564	1.047	1.006
Ellested	1.178	386	365
Ørbæk	1.423	1.056	1.103
Kullerup-Refsvindinge	1.949	1.313	1.277
Vindinge	ca. 2.900	ca. 1.300	ca. 1.300
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	11.977	5.924	5.900
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune III.</i>			
Gislev	3.367	1.923	1.938
Svindinge	2.146	726	693
Langaa-Øksendrup	1.795	833	792
Frørup	2.840	1.540	1.539
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	10.148	5.022	4.962
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune IV.</i>			
Gudbjerg	4.385	1.631	1.630
Gudme-Brudager	2.556	1.533	1.520
Oure-Vejstrup	2.513	1.934	1.958
Hesselager	2.690	1.716	1.654
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	12.144	6.814	6.762
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune V.</i>			
Tved	ca. 1.400	ca. 1.000	ca. 1.000
Skaarup	2.758	2.260	2.239
Thurø	739	1.607	1.794
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	4.897	4.867	5.033
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune VI.</i>			
Egense	2.142	1.274	1.323
Ollerup	1.435	1.153	1.192
Øster Skerninge	959	499	468
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	4.536	2.926	2.983
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

	Areal ha	Folketal	
		pr. 26/9 1960	pr. 1/7 1963
<i>Storkommune VII.</i>			
Herringe	1.091	497	485
Kværndrup	3.117	1.975	1.981
Lunde	1.787	769	738
Kirkeby	1.727	1.402	1.382
Stenstrup	2.484	1.916	1.921
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	10.206	6.559	6.507
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune VIII.</i>			
Heden	770	369	375
Vantinge	718	341	354
Ringe	4.552	5.336	5.537
Ryslunge	1.488	1.568	1.572
Sønder Højrup	768	639	629
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	8.296	8.253	8.467
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune IX.</i>			
Hillerslev	2.515	1.236	1.211
Espe	1.406	992	960
Øster Hæsinge	2.052	505	467
Brahetrolleborg	4.636	2.226	2.167
Krarup	1.606	825	806
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	12.215	5.784	5.611
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune X.</i>			
Diernæs	ca. 1.800	ca. 850	ca. 850
Vester Aaby	2.293	1.273	1.261
Aastrup	1.230	661	661
Hundstrup	1.626	718	709
Ulbølle	1.252	903	954
Vester Skerninge	1.064	965	977
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	9.265	5.370	5.412
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune XI.</i>			
Horne	3.862	2.425	2.393
Svanninge	ca. 3.300	ca. 1.800	ca. 1.800
Haastrup	1.679	790	748
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	8.841	5.015	4.941
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune XII.</i>			
Allested-Vejle	1.952	1.369	1.429
Nørre Broby	3.020	1.704	1.761
Sønder Broby	2.311	1.371	1.435
Vester Hæsinge-Sandholts Lyndelse	2.704	1.477	1.442
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	9.987	5.921	6.067
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

	Areal ha	Folketal	
		pr. 26/9 1960	pr. 1/7 1963
<i>Storkommune XIII.</i>			
Bregninge	2.017	2.520	2.578
Landet	1.914	1.046	1.015
Bjerreby	3.032	1.300	1.274
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	6.963	4.866	4.867
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune XIV.</i>			
Snøde-Stoense-Hov	3.583	2.209	2.047
Bøstrup (excl. Siø)	2.365	1.040	ca. 965
Tranekær-Tullebølle	4.645	1.875	1.730
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	10.593	5.124	4.742
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune XV.</i>			
Rudkøbing	294	4.336	4.210
Strynø	583	446	415
Simmerbølle	888	651	714
Siø	144	28	ca. 28
Skrøbelev	2.008	843	831
Longelse-Fuglsbølle	2.431	1.398	1.363
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	6.348	7.702	7.561
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune XVI.</i>			
Lindelse	2.740	1.283	1.197
Humble	3.727	2.057	1.988
Tryggelev-Fodslette	2.202	908	902
Magleby	3.515	2.092	2.107
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	12.184	6.340	6.194
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune XVIIa.</i>			
Ærøskøbing	361	1.273	1.252
Rise	2.981	1.587	1.483
Tranderup	1.229	675	657
Bregninge	1.589	1.070	1.013
Søby	1.211	1.225	1.189
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	7.371	5.830	5.594
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Storkommune XVIIb.</i>			
Marstal	1.576	4.281	4.217
Birkholm	96	57	ca. 50
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.672	4.338	4.267
	<hr/>	<hr/>	<hr/>

	Areal ha	Folketal	
		pr. 26/9 1960	pr. 1/7 1963
<i>Til Faaborg:</i>			
Faaborg	236	5.135	5.114
Lyø	614	280	238
Avernakø	599	272	238
Bjørnø	152	42	56
Del af Svanninge	279	ca. 854	ca. 940
Del af Diernæs	ca. 61	ca. 92	ca. 90
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.941	6.675	6.676
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Til Nyborg:</i>			
Nyborg	821	11.667	11.653
Del af Avnslev-Bovense	ca. 359	ca. 977	ca. 1.055
Del af Hjulby	ca. 74	ca. 248	ca. 267
Del af Vindinge	ca. 153	ca. 653	ca. 653
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.407	13.545	13.628
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Til Svendborg:</i>			
Svendborg	2.392	23.892	23.608
Del af Drejø	726	370	ca. 325
Del af Tved	ca. 109	ca. 261	ca. 262
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	3.227	24.523	24.195
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<i>Udenfor skitseforslaget:</i>			
Jordløse	2.330	1.062	1.044
Aarslev	736	927	964

Bilag B

Kommunetabel

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Stor- kommune nr.	Nuværende kommuner	Ansæt indkomst pr. statsskatteyder	Udskr. samlet skat pr. statsskatteyder	Udg. til vejvæsen, social forsyng, skole- væsen pr. indbygger	Adm. udg. pr. indbygger	Ligningsforhold	8. skoleår	9. skoleår	Realafd.	Kommunesekretær og personale på kommunekontor	Administrations- bygning	Alderdomshjem
		Gennemsnit 1956/61										
I	Flødstrup	2	1	2	2	3	0	0	0	0-1-0	1	1
	Ullerslev	4	2	1	2	2	I	0	I	1-0-0	1	2
	Skellerup-Ellinge	2	1	2	2	3	I	0	I	1-0-0	1	0
	Avnslev-Bovense	5	2	2	2	1	0	0	0	1-0-2	1	3
	Hjulby	5	4	2	3	4	0	0	0	0-1-0-R	1	0
II	Søllinge-Hellerup	1	2	2	2	3	0	0	VIII	0-1-0	0	0
	Herrested	3	4	4	2	3	Nyborg	Nyborg	Nyborg	0-1-0	2	1
	Ellested	2	3	3	3	3	0	0	0	0-1-0	0	1
	Ørbæk	4	3	2	2	2	Nyborg	Nyborg	Nyborg	0-1-0	3	2
	Kullerup-Refsvindinge	2	2	2	2	3	0	0	0	1-0-0	0	0
	Vindinge	4	1	1	1	2	0	0	0	1-0-1	2	3
III	Gislev	2	2	3	2	2	0	0	III	0-1-0	0	3
	Svindinge	4	4	3	2	2	0	0	III	0-1-0-R	2	0
	Langaa-Øksendrup	2	2	3	2	3	0	0	III	1-0-0	0	0
	Frørup	2	2	3	2	2	0	0	III	1-0-0	1	0
IV	Gudbjerg	2	3	4	3	2	IV	IV	IV	1-0-1	1	3
	Gudme-Brudager	1	2	4	3	1	IV	IV	IV	1-0-1	1	3
	Oure-Vejstrup	2	2	3	2	2	IV	IV	IV	1-0-1	1	3
	Hesselager	4	4	2	2	1	IV	IV	IV	1-0-1	1	3
V	Tved	4	2	2	2	2	V	V	V	0-1-0-R	1	0
	Skaarup	3	2	2	2	1	V	V	V	1-0-2	1	3
	Thurø	5	4	4	2	1	Svendborg	Svendborg	Svendborg	1-0-2	1	3
VI	Egense	5	4	4	1	1	Svendborg	Svendborg	Svendborg	0-1-0-R	0	1
	Ollerup	1	2	3	3	2	0	0	X	1-0-0	1	2
	Øster Skerninge	2	3	3	2	2	0	0	X	0-1-0-R	0	1

VII	Herringe	2	3	3	2	3	0	0	VIII	0-1-0-R	0	1	
	Kværndrup	3	2	3	2	3	VII	VII	VII	1-0-1	1	3	
	Lunde	1	2	2	2	2	VII	VII	VII	0-1-0-R	0	0	
	Kirkeby	3	2	1	3	3	VII	VII	VII	1-0-0	0	0	
	Stenstrup	3	3	3	2	3	VII	VII	VII	1-0-1	1	0	
VIII	Heden	2	2	2	3	4	0	0	VIII	0-1-0-R	0	1	
	Vantinge	2	3	4	2	4	0	0	VIII	0-1-0-R	0	1	
	Ringe	5	3	3	3	1)	VIII	VIII	VIII	1-0-0	1	3	
	Ryslinge	3	2	1	2	2	VIII	0	VIII	0-1-0	1	0	
	Sønder Højrup	3	2	1	1	3	0	0	VIII	0-1-0-R	0	0	
IX	Hillerslev	3	3	3	2	3	0	0	0	0-1-0-R	2	2	
	Espe	3	2	2	1	2	0	0	VIII	0-1-0	0	2	
	Øster Hæsinge	2	4	3	2	2	IX	IX	IX	0-1-0-R	0	1	
	Brahetrolleborg	3	4	4	2	2	IX	IX	IX	1-0-2	1	3	
	Krarup	4	3	1	2	3	0	0	VIII	0-1-0-R	0	1	
X	Diernæs	2	3	2	2	2	0	0	0	0-1-0	1	3	
	Vester Aaby	4	3	2	2	2	0	0	0	0-1-0	1	0	
	Aastrup	3	2	1	2	3	0	0	0	0-1-0	0	0	
	Hundstrup	2	2	3	2	3	0	0	X	0-1-0-R	1	0	
	Ulbølle	3	3	3	2	3	0	0	X	0-1-0-R	0	1	
	Vester Skerninge	3	2	4	1	2	0	0	X	0-1-0-R	0	1	
XI	Horne	2	2	2	2	2	XI	0	0	1-0-1	1	3	
	Svanninge	4	3	2	2	1	XI	XI	XI	1-0-3	1	2	
	Haastrup	2	2	3	2	4	XI	XI	XI	0-1-0-R	0	1	
XII	Allested-Vejle	3	3	3	2	3	XII	XII	Nr. Søby og Nr. Lyndelse	0-1-0	2	1	
	Nørre Broby	2	2	3	2	2	XII	0		XII	1-0-1	1	3
	Sønder Broby	3	2	2	1	2	XII	0		XII	0-1-0	0	0
	V. Hæsinge-Sh. Lyndelse	2	2	2	2	2	XII	0		XII	1-0-0	1	0
XIII	Bregninge, Taasinge	5	4	2	2	1	XIII	XIII	XIII	1-0-1	2	2	
	Landet	2	2	3	2	2	XIII	XIII	XIII	0-1-0-R	1	1	
	Bjerreby	3	3	3	2	2	XIII	XIII	XIII	1-0-0	1	0	
XIV	Snøde-Stoense-Hov	3	3	4	2	2	XIV	XIV	XIV	1-0-1	1	3	
	Bøstrup (excl. Siø)	4	4	3	2	4	XIV ²⁾	XIV ²⁾	XIV ³⁾	0-1-0	1	3	
	Tranekær-Tullebølle	3	4	3	3	3	XIV ²⁾	XIV ²⁾	XIV ³⁾	1-0-2	1	3	

¹⁾ Ringe 1, Gestelev 4.

²⁾ fra 1. august 1963.

³⁾ fra 1. august 1965. Indtil nævnte dato har Tranekær-Tullebølle aftale med Rudkøbing.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Stor- kommune nr.	Nuværende kommuner	Ansæt indkomst pr. statsskatteyder	Udskr. samlet skat pr. statsskatteyder	Udg. til vejvæsen, social forsyng, skole- væsen pr. indbygger	Adm. udg. pr. indbygger	Ligningsforhold	8. skoleår	9. skoleår	Realafd.	Kommunesekretær og personale på kommunekontor	Administrations- bygning	Alderdomshjem
XV	Rudkøbing	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Strynø	2	2	2	2	1	XV	XV	XV	0-1-0-R	0	0
	Simmerbølle	5	4	2	2	2	XV	XV	XV	0-1-0-R	0	0
	Siø ¹⁾	4	4	3	2	4	XV	XV	XV	—	—	—
	Skrøbelev	5	4	1	2	3	0	0	XV	0-1-0	0	3
	Longelse-Fuglsbølle	3	3	2	3	4	XV	0	XV	1-0-1	1	0
XVI	Lindelse	3	3	2	2	4	XVI	XVI	XVI	1-0-1	1	3
	Humble	4	3	3	2	3	XVI	XVI	XVI	1-0-2	1	3
	Tryggelev-Fodslette	4	3	2	2	4	XVI	XVI	XVI	0-1-0	1	0
	Magleby	4	2	2	2	4	XVI	XVI	XVI	1-0-1	1	3
XVIIa	Ærøskøbing	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Rise	2	2	4	2	1	0	0	0	1-0-1	2	2
	Tranderup	1	2	3	2	1	XVIIa	XVIIa	XVIIa	0-1-0	0	1
	Bregninge, Ærø	1	1	3	1	1	0	0	0	0-1-0	0	0
	Søby	2	2	4	1	1	XVIIa	0	0	0-1-0	0	0
XVIIb	Marstal	5 ²⁾	—	—	—	—	XVIIb	XVIIb	XVIIb	—	—	—
	Birkholm ³⁾	1	2	4	2	1	XVIIb	XVIIb	XVIIb	—	—	—
Til Faaborg:												
	Faaborg	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Lyø	1	1	1	1	3	Faaborg	Faaborg	Faaborg	0-1-0	0	0
	Avernakø	1	1	1	1	3	0	0	0	0-1-0-R	0	0
	Bjørnø	2	2	3	2	3	Faaborg	Faaborg	Faaborg	0-1-0	0	0
	Del af Svanninge ⁴⁾	4	3	2	2	1	XI	XI	XI	—	—	—
	Del af Diernæs ⁵⁾	2	3	2	2	2	0	0	0	—	—	—

Til Nyborg:												
Nyborg	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Del af Avnslev-Bovense ⁶⁾	5	2	2	2	1	Nyborg	Nyborg	Nyborg	—	—	—	—
Del af Hjulby ⁷⁾	5	4	2	3	4	Nyborg	Nyborg	Nyborg	—	—	—	—
Del af Vindinge ⁸⁾	4	1	1	1	2	0	0	0	—	—	—	—
Til Svendborg:												
Svendborg	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Del af Drejød ³⁾	1	2	4	2	1	Svendborg	Svendborg	Svendborg	0—1—0—R	0	0	0
Del af Tved ⁹⁾	4	2	2	2	2	V	V	V	—	—	—	—
Uden for skitseforslaget												
Jordløse	2	2	2	2	4	Haarby	Haarby	Haarby	0—1—0—R	2	1	1
Aarslev	3	1	2	1	2	0	0	VIII	0—1—0—R	0	0	0

²⁾ Gennemsnit for de tidligere kommuner
Marstal Handelsplads og Marstal Landsogn.

¹⁾ Gennemsnit for Bøstrup kommune	} vedr. spalte 3—4—5—6—7
³⁾ Gennemsnit for Drejød kommune	
⁴⁾ Gennemsnit for Svanninge kommune	
⁵⁾ Gennemsnit for Diernæs kommune	
⁶⁾ Gennemsnit for Aunslev-Bovense kommune	
⁷⁾ Gennemsnit for Hjulby kommune	
⁹⁾ Gennemsnit for Tved kommune	

(Bilag B) Noter til kommunetabellen

- Spalte 3. 1 = under 7.500 kr.
 2 = 7.500—8.000 kr.
 3 = 8.000—8.500 kr.
 4 = 8.500—9.000 kr.
 5 = 9.000 kr. og derover
- Spalte 4. 1 = under 1.800 kr.
 2 = 1.800—2.100 kr.
 3 = 2.100—2.400 kr.
 4 = 2.400 kr. og derover
- Spalte 5. 1 = under 182,50 kr.
 2 = 182,50—209,99 kr.
 3 = 210,00—237,49 kr.
 4 = 237,50 kr. og derover
- Spalte 6. 1 = under 15,00 kr.
 2 = 15,00—24,99 kr.
 3 = 25,00 kr. og derover
- Spalte 7. 1 = under 40
 2 = 40—49
 3 = 50—59
 4 = 60 og derover
- Spalte 8. 0 = ikke truffet bindende aftale om undervisning i en bestemt skoles
 8. klasse.
 Angivet tal = undervisning i 8. klasse indenfor den storkommune, tallet
 angiver.
- Spalte 9. 0 = ikke truffet bindende aftale om undervisning i en bestemt skoles
 9. klasse.
 Angivet tal = undervisning i 9. klasse indenfor den storkommune, tallet
 angiver.
- Spalte 10. 0 = ikke truffet bindende aftale om undervisning i en bestemt eksamens-
 skole.
 Angivet tal = undervisning i eksamensskole indenfor den storkommune,
 tallet angiver.
- Spalte 11. Første ciffer = Kommunesekretær aflønnet efter sognerådsforeningernes
 lønvejledning efter lønklasser for sekretærer *med* kommunal
 uddannelse.
 Andet ciffer = Kommunekasserer, aflønnet efter sognerådsforeningernes
 lønvejledning efter lønklasser for sekretærer *uden* kommunal
 uddannelse.
 Tredje ciffer = Andet personale uanset kvalifikationer og arbejdstid.
 R = Regnskabscentral.
- Spalte 12. 0 = Intet administrationslokale.
 1 = Egentlig administrationsbygning.
 2 = Administrationslokale på alderdomshjem eller skole eller andre af
 kommunen ejede ejendomme.
 3 = Administrationslokale i lejet lokale.
- Spalte 13. 0 = Kommuner uden adgang til alderdomshjem.
 1 = Adgang til alderdomshjem i anden kommune.
 2 = Alderdomshjem i kommunen fælles med andre kommuner.
 3 = Eget alderdomshjem.

Bilag C

Udkast til vilkår for sammenlægning af A, B og C kommuner i Svendborg amt.

§ 1.

Fra den 1. april 1964 at regne sammenlægges A, B og C sognekommuner under Svendborg amt til en ny sognekommune, der benævnes M kommune.

Sammenlægningen medfører ingen ændringer i den kirkelige inddeling.

§ 2.

Til at forberede sammenlægningen af de 3 kommuner nedsættes et *fællesudvalg* på 7 medlemmer, hvoraf A sogneråd af sin midte vælger 3 medlemmer, og B og C sogneråd hver af sin midte vælger 2 medlemmer.

Fællesudvalget vælger af sin midte en formand til at lede udvalgets møder.

Udgifterne ved udvalgets virksomhed fordeles af udvalget på de 3 kommuner i forhold til deres indbyggertal.

§ 3.

Grundskyldpromillen i den nye M kommune fastsættes for skatteåret 1964/65 til i overensstemmelse med reglerne i lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

§ 4.

Personer, der den 1. april 1964 har skattepligtigt ophold i eller anden skattepligtigt begrundende tilknytning til en af de 3 kommuner, ansættes fra og med skatteåret 1964/65 til at svare *opholds-kommuneskat* til den nye M kommune.

Den del af arbejdet med ligningen af den personlige skat til den nye M kommune for skatteåret 1964/65, som falder før 1. april 1964, foretages for skatteyderne i hver kommune for sig af fællesudvalget i forening med de øvrige medlemmer af sognerådet i den kommune, hvis skatteydere er genstand for ligning.

Den personlige kommuneskat til M kommune for skatteåret 1964/65 beregnes med en for alle skatteydere fælles beskatningsprocent. Personfradraget udgør for det pågældende skatteår kr. for forsørgere og kr. for andre skatteydere.

§ 5.

Personer, der er bosat uden for de 3 kommuners område, og som den 1. april 1964 driver erhverv inden for dette område, bliver fra denne dato at regne pligtige at svare *erhvervsskat* til M kommune, for så vidt betingelserne for erhvervsskattepligt iøvrigt er opfyldt.

Personer, der er bosat inden for en af de 3 kommuners område, og som den 1. april 1964 driver erhverv i en anden af disse kommuner, og som ellers ville have været erhvervsskattepligtige til denne kommune, svarer efter nævnte dato ikke erhvervsskat, men udelukkende opholdskommuneskat til M kommune efter de i denne kommune gældende almindelige regler.

§ 6.

Andele i *selskabsskat*, der som følge af et selskabs tilknytning til et af de 3 hidtidige sognekommuners områder ville tilfalde vedkommende kommune, skal efter sammenlægningsdagen tilkomme M kommune.

§ 7.

Af de i de 3 sognekommuner beliggende faste ejendomme svares efter sammenlægningen *grundskyld* og *ejendomsskyld* til M kommune.

Det fradrag ved påligningen af den kommunale ejendomsskyld, der skal være gældende i M kommune, fastsættes for perioden 1. april 1964 til 31. marts 1965 til kr. Med virkning fra skatteåret 1964/65 fastsættes ejendomsskyldpromillen til , der nedsættes efter de herfor gældende regler.

§ 8.

Det i henhold til § 2 nedsatte fællesudvalg udarbejder udkast til nye *vedtægter og regulativer* for M kommune (herunder udkast til styrelsesvedtægt, forretningsorden, sundhedsvedtægt og eventuelt bygningsvedtægt, jfr. § 9). Indtil nye vedtægter og regulativer kan træde i kraft, bevarer de hidtidige vedtægter og regulativer deres gyldighed inden for deres respektive gyldighedsområder, jfr. dog stk. 2.

Det udarbejdede udkast til styrelsesvedtægt og forretningsorden skal forelægges for det pr. 1. april 1964 tiltrædende sogneråd til vedtagelse i dets første møde og snarest muligt indsendes til stadfæstelse af amtsrådet. Det forelagte udkast til styrelsesvedtægt er gældende som vedtægt for M kommune, indtil et af det tiltrædende sogneråd vedtaget udkast er stadfæstet af amtsrådet.

§ 9.

Bygningsmyndigheden i den nye M kommune udøves af

§ 10.

Næringsadkomster — herunder adkomster på beværter- og gæstgivernæring — udfærdiget for næringsdrivende, der den 1. april 1964 driver næring i en af de 3 kommuner, har efter sammenlægningen gyldighed inden for hele den nye kommunes område.

Næringsdrivende, der på sammenlægningstidspunktet lovligt forener flere næringer inden for den nye M kommunes område eller lovligt har flere faste udsalgssteder eller forretningssteder inden for dette, kan, uanset om dette efter sammenlægningen vil være stridende mod næringslovgivningens almindelige regler, fortsætte deres virksomhed som hidtil.

§ 11.

Den nye M kommune overtager fra sammenlægningsdagen at regne de hidtidige kommuners forpligtelser i henhold til sociallovgivningen — herunder de forpligtelser, der påhviler en af de 3 kommuner som retlig opholdskommune.

De krav om refusion af opholdskommunens andel eller om videregående refusion af hjælp til personer i de 3 kommuner, som disse i medfør af sociallovgivningen måtte have over for andre kommuner, overgår fra sammenlægningsdagen at regne til den nye M kommune.

§ 12.

Det ved overenskomst mellem A og B kommuner etablerede *fællesskab om alderdomshjemmet* i A by bortfalder fra sammenlægningsdagen at regne. Derimod opretholdes det ved overenskomst mellem C og F kommuner etablerede *fællesskab om alderdomshjemmet* i F, men den pågældende overenskomst anses efter den 1. april 1964 for indgået af den nye M kommune.

§ 13.

De nuværende *hjemmesygeplejeordninger* inden for de 3 kommuners områder opretholdes indtil videre uændret.

§ 14.

Den nye M kommune overtager fra sammenlægningsdagen at regne *den offentlige undervisning* af skolesøgende børn inden for kommunens område. Det ved overenskomst mellem de 3 kommuner etablerede skoleforbund ophæves fra sammenlægningsdagen at regne.

Den nye M kommune indtræder fra 1. april 1964 at regne i de mellem de enkelte sogneråd og P byråd indgåede overenskomster om adgang til optagelse af børn fra de 3 sognekommuner i P kommunes 8. og 9. klasser og eksamenskoleklasser i real- og gymnasieafdelingen.

Børn, som undervises i en offentlig eller privat realskole eller i et gymnasium for en af de 3 kommuners regning i henhold til særlig overenskomst indgået af det pågældende sogneråd, fortsætter i disse skoler på de hidtidige betalingsvilkår, indtil de efter endt skolegang udskrives af skolen. Betaling for undervisningen overtages fra sammenlægningsdagen at regne af M kommune.

Lærere og lærerinder, der på sammenlægningsdagen gør tjeneste ved de sammenlagte kommuners skoler — herunder de lærere og lærerinder, der gør tjeneste ved den af skoleforbundet omfattede skole, » « — overgår til tjeneste ved den nye kommunes skolevæsen.

§ 15.

Ved foretagelsen af *den mellemkommunale refusionsopgørelse* vedrørende kommunernes udgifter i regnskabsåret 1963/64 betragtes de 3 kommuners områder, for så vidt angår indbyggertal, indkomstbeløb og afgiftspligtige ejendomsværdier som én kommune, ligesom de 3 kommuners refusionsberettigede udgifter i det pågældende regnskabsår anses som afholdt af én kommune, M kommune.

§ 16.

Det de 3 kommuner i henhold til sociallovgivningen tilkommende *resttilskud på statsrefusion* af sociale udgifter i regnskabsåret 1963/64 (herunder refusion fra invalideforsikringsfonden af udgifter til invalidepension) tilfalder den nye M kommune.

Det samme gælder de særlige statstilskud, der for de første regnskabsår efter sammenlægningen beregnes til delvis dækning af kommunernes sociale udgifter, jfr. lov nr. 25 af 5. februar 1958 om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond.

§ 17.

Den nye M kommune overtager fra sammenlægningsdagen at regne vedligeholdelsen af de inden for de 3 kommuners område beliggende sognekommunale *veje*.

De enkelte kommuner i henhold til loven om tilskud til offentlige veje tilkommende refusionsbeløb og tilskud fra vejfonden, som kommer til udbetaling efter sammenlægningsdagen, tilfalder den nye M kommune.

§ 18.

Nedennævnte pensionsberettigede *tjenestemænd* i de 3 kommuner overgår til passende ansættelse i den nye M kommune med løn og pensionsret m. v. efter de hidtil for den pågældende gældende bestemmelser:

1.
2.

Endvidere er nedennævnte ikke pensionsberettigede ansatte i de 3 kommuner berettigede til at overgå til passende ansættelse i den nye M kommune uden forringelse af deres lønningsvilkår:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

§ 19.

Det nye M sogneråd (sognerådsformand eller socialudvalg) overtager de hidtidige sogneråds (sognerådsformænds eller socialudvalgs) funktioner med hensyn til bestyrelsen af nedennævnte *legater*:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

§ 20.

Den nye M kommune overtager fra sammenlægningsdagen at regne samtlige de 3 kommuners *aktiver og passiver*, herunder indtægts- og udgiftsrestancer samt garantiforpligtelser. De 3 kommuners aktiver, herunder kassebeholdningerne, afleveres i overensstemmelse med forskrifterne om kasseaflevering og regnskabsaflæggelse ved nye sogneråds tiltræden.

Fællesudvalget indrykker fornøden bekendtgørelse i de lokale blade om den nye kommunes myndighed til at indkassere og kvittere for de enkelte sognekommuners udestående fordringer.

Restancelister over de 3 kommuners udestående fordringer pr. 1. april 1964 på skatter og afgifter afleveres snarest muligt efter den nævnte dato til den nye M kommune, der overtager inkassationen.

Rigtigheden af fordringer på de enkelte kommuner attesteres af det afgående sogneråds formand.

§ 21.

De 3 kommuners *regnskaber for regnskabsåret 1963/64* afsluttes og afgives til revision ved det nye M sogneråds foranstaltning. Det påhviler dog medlemmerne af de afgående sogneråd at stå til rådighed med alle oplysninger regnskaberne vedrørende.

§ 22.

Efter datoen for sognerådernes endelige vedtagelse af sammenlægningen kan de 3 sogneråd kun med samtykke af fællesudvalget påtage sig *forpligtelser, som efter sammenlægningens ikrafttræden vil overgå* til den nye M kommune, eller meddele bevillinger eller afholde udgifter, der ikke klart er forudsat i det af amtsrådet godkendte overslag. Klager over overtrædelse af denne bestemmelse afgøres endeligt af amtsrådet.

§ 23.

Overslaget for den nye M kommune for regnskabsåret 1964/65 udarbejdes af fællesudvalget, hvorefter det forelægges for de 3 sogneråd i forening til vedtagelse i et fællesmøde under ledelse af formanden for fællesudvalget.

§ 24.

Antallet af medlemmer af det nye M sogneråd fastsættes til

§ 25.

Der afholdes i tiden 1.—15. marts 1964 *valg* til det nye M sogneråd. Datoen for valget fastsættes af fællesudvalget, som også forbereder valgets afholdelse og tilrettelægger dette.

Om udarbejdelse af valglister m. v. gælder de i den kommunale valglov indeholdte regler. Personer, der på valgdagen er bosat i de 3 kommuner og efter lovens almindelige regler ville have valgret til vedkommende sogneråd, har i stedet valgret og valgbarhed til det nye M sogneråd. Ved afgørelsen af, hvorvidt valgrets- og valgbarhedsbetingelserne er opfyldt, betragtes flytninger, der i tiden før sammenlægningen er foretaget mellem de tre kommuner, som foretaget inden for samme kommune.

§ 26.

I tilfælde af stemmelighed inden for fællesudvalget og/eller inden for sognerådene, når disse i forening skal træffe beslutninger, afgøres sagen af amtsrådet.

Bestemmelsen i stk. 1 finder alene anvendelse i de tilfælde, hvor beslutning efter loven skal træffes inden 1. april 1964, eller hvor beslutningen er et led i sammenlægningen.

§ 27.

Tvivi, der måtte opstå med hensyn til forståelse af spørgsmål angående sammenlægningen og vilkårene for denne, afgøres, for så vidt der ikke foran er bestemt andet, af indenrigsministeriet.

Der forbeholdes indenrigsministeriet adgang til at ændre vilkårene, for så vidt forudsætningerne for disse som følge af ændringer i lovgivningen eller af andre grunde på en efter ministeriets skøn væsentlig måde forrykkes.

Således vedtaget.

A sogneråd, den

B sogneråd, den

C sogneråd, den

Kortbilag

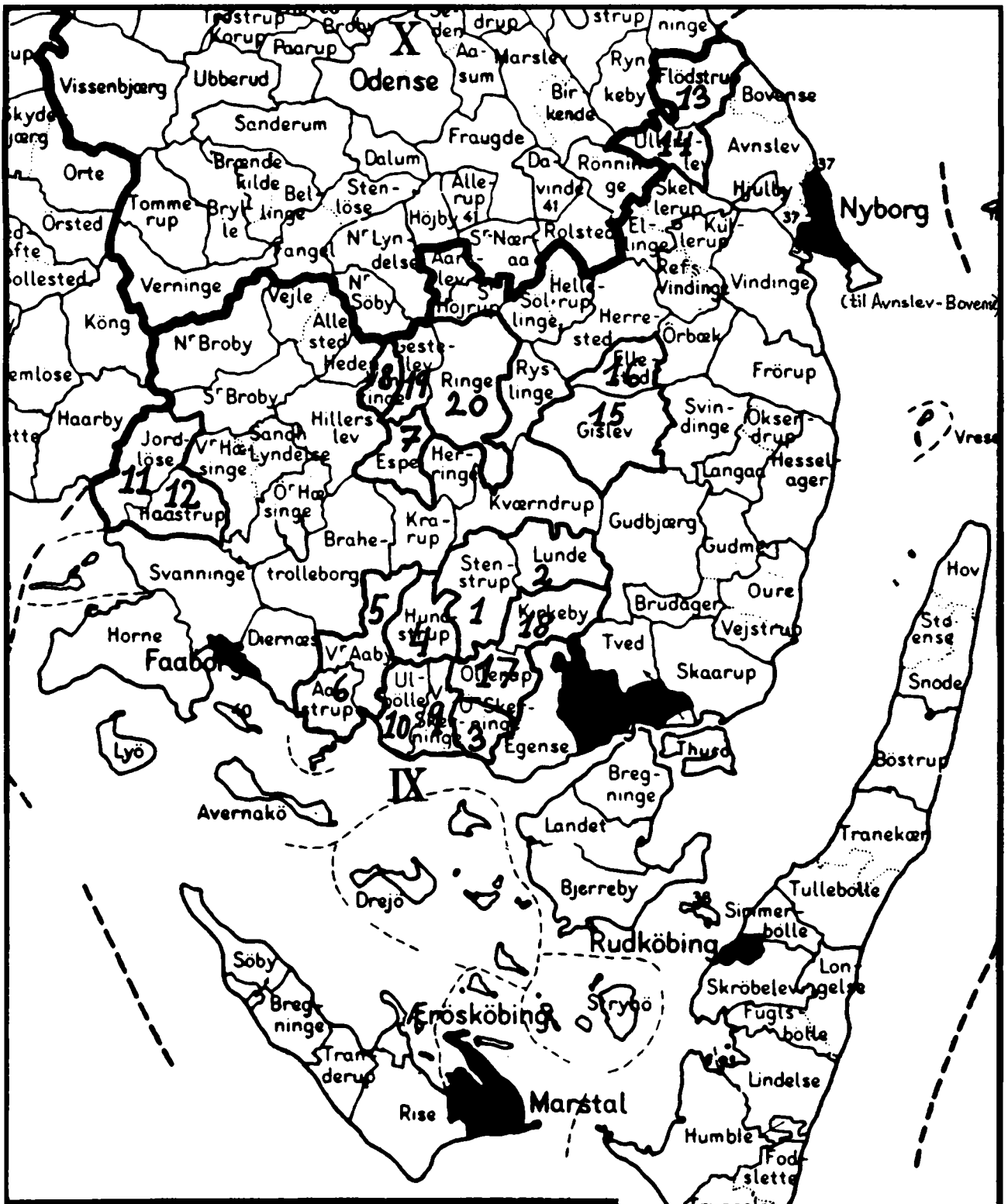
Indholdsfortegnelse til kortbilagene

1. Kommunekort.
2. Gennemførte ændringer i den kommunale inddeling.
3. Kommunernes indbyggertal 1960.
4. Bevægelser i folketallet 1945—60.
5. Bymæssige bebyggelser 1960.
6. 7 klassede skoler og forbund vedrørende sådanne.
7. Skoler med 8. og 9. klasser og forbund vedrørende sådanne.
8. Realafdelinger og forbund vedrørende sådanne.
9. Alderdomshjem.
10. Hjemmesygeplejedistrikter.
11. Administrativ inddeling.
12. Administrationsbygninger og -lokaler.
13. Bygningsmyndigheden.
14. Udgifter til skolevæsen, social forsorg og vejvæsen
pr. indbygger.
15. Bestyrelsesudgifter pr. indbygger.
16. Skitseforslag til ny kommuneinddeling.

Kommunekort

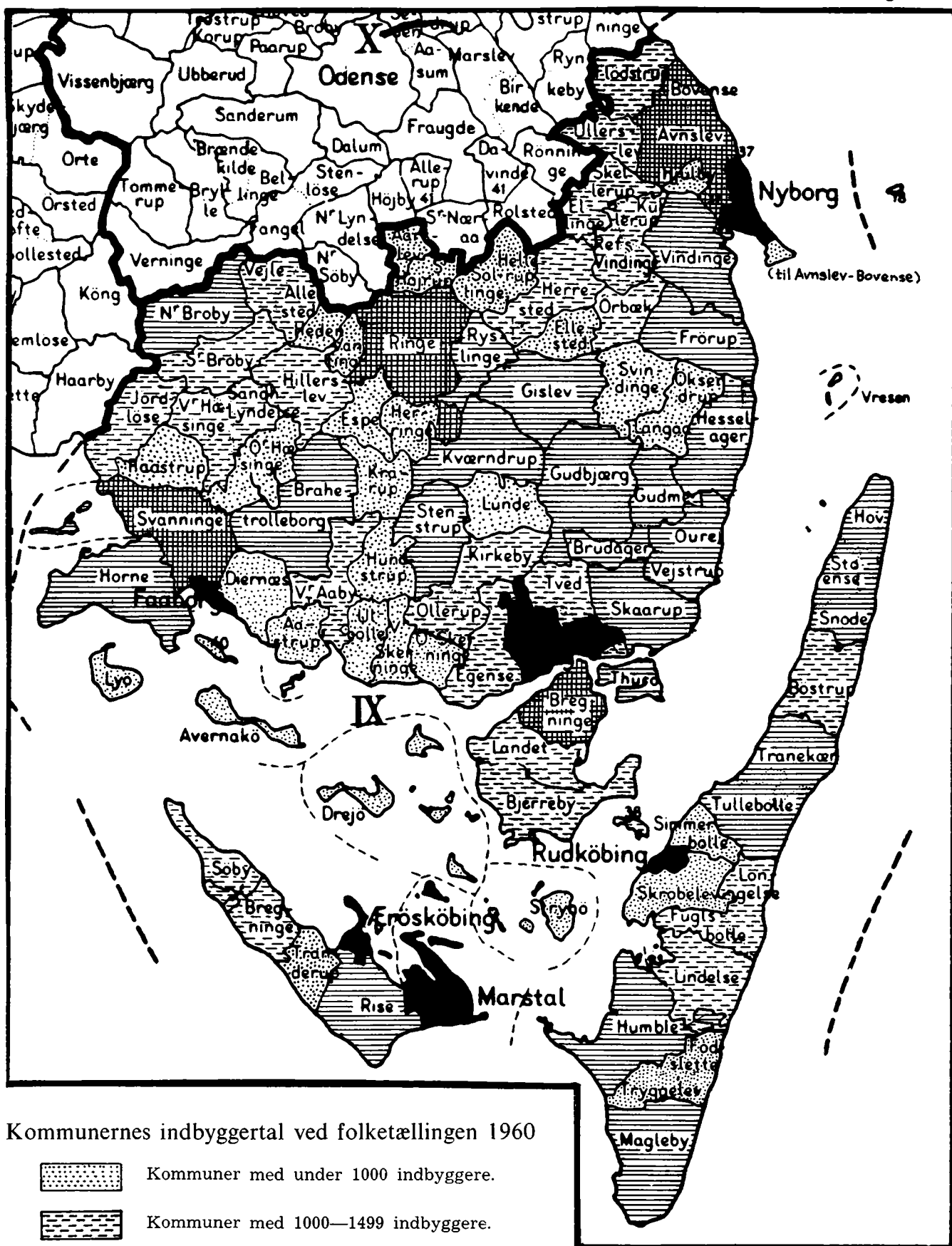
37. Avnslev-Bovense kommune. Nyborg landsogn.
 38. Siø: Bøstrup sogn.
 39. Marstal landsogn pr. 1/4 1962 sammenlagt med Marstal handelsplads.
 40. Faaborg købstads landdistrikt (Bjørnø). Faaborg sogn.

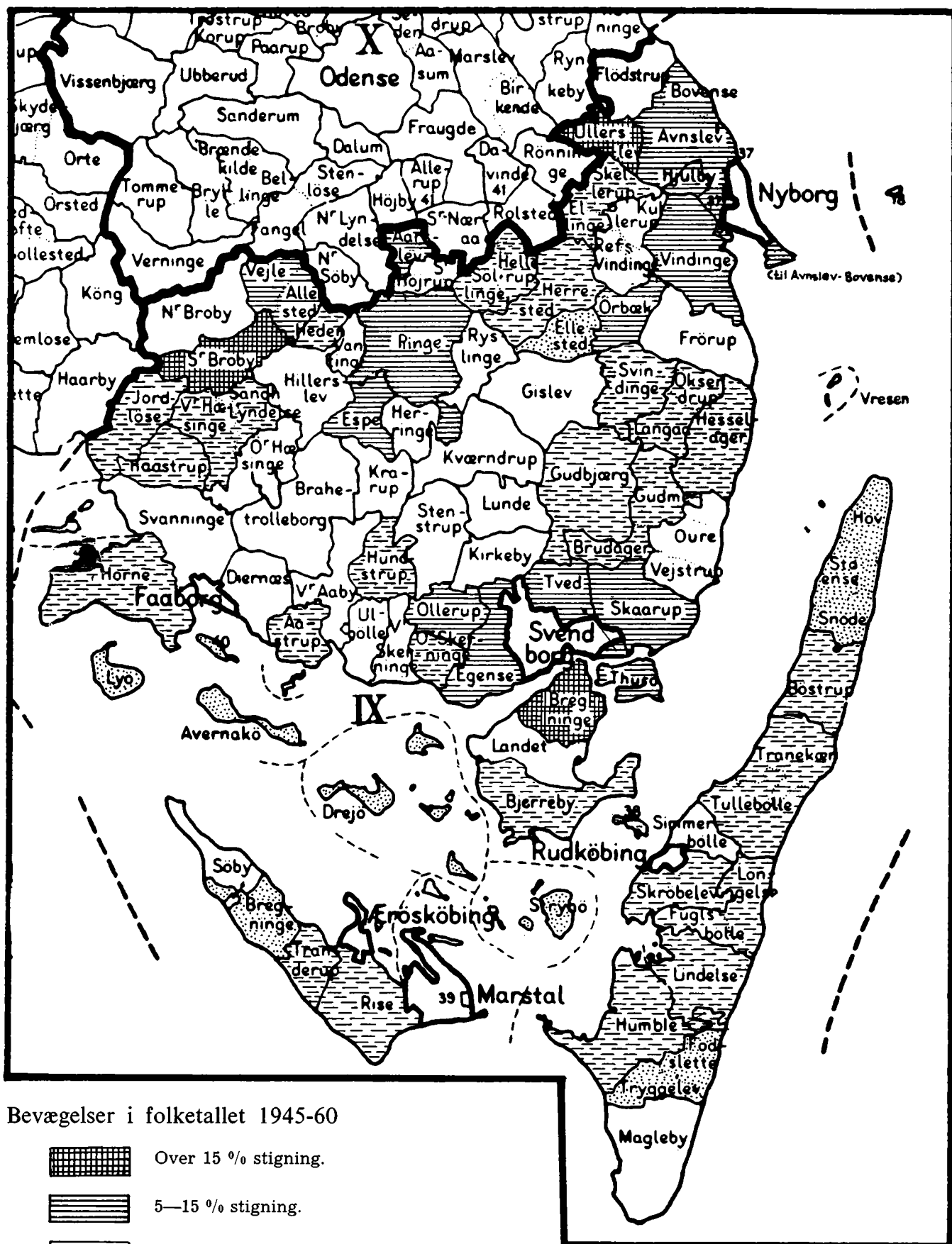

Ændringer i den kommunale inddeling

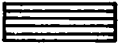
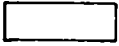
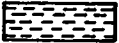

Delinger:

1. Stenstrup	} 1908	9. Vester Skerninge	} 1921
2. Lunde		10. Ulbølle	
3. Øster Skerninge	} 1911	11. Jordløse	} 1925
4. Hundstrup		12. Haastrup	
5. Vester Aaby	} 1912	13. Flødstrup	} 1937
6. Aastrup		14. Ullerslev	
7. Espe	} 1912	15. Gislev	} 1942
8. Vantinge		16. Ellested	
		17. Ollerup	} 1945
		18. Kirkeby	
		Sammenlægninger:	
		19. Gestelev	} 1962
		20. Ringe	

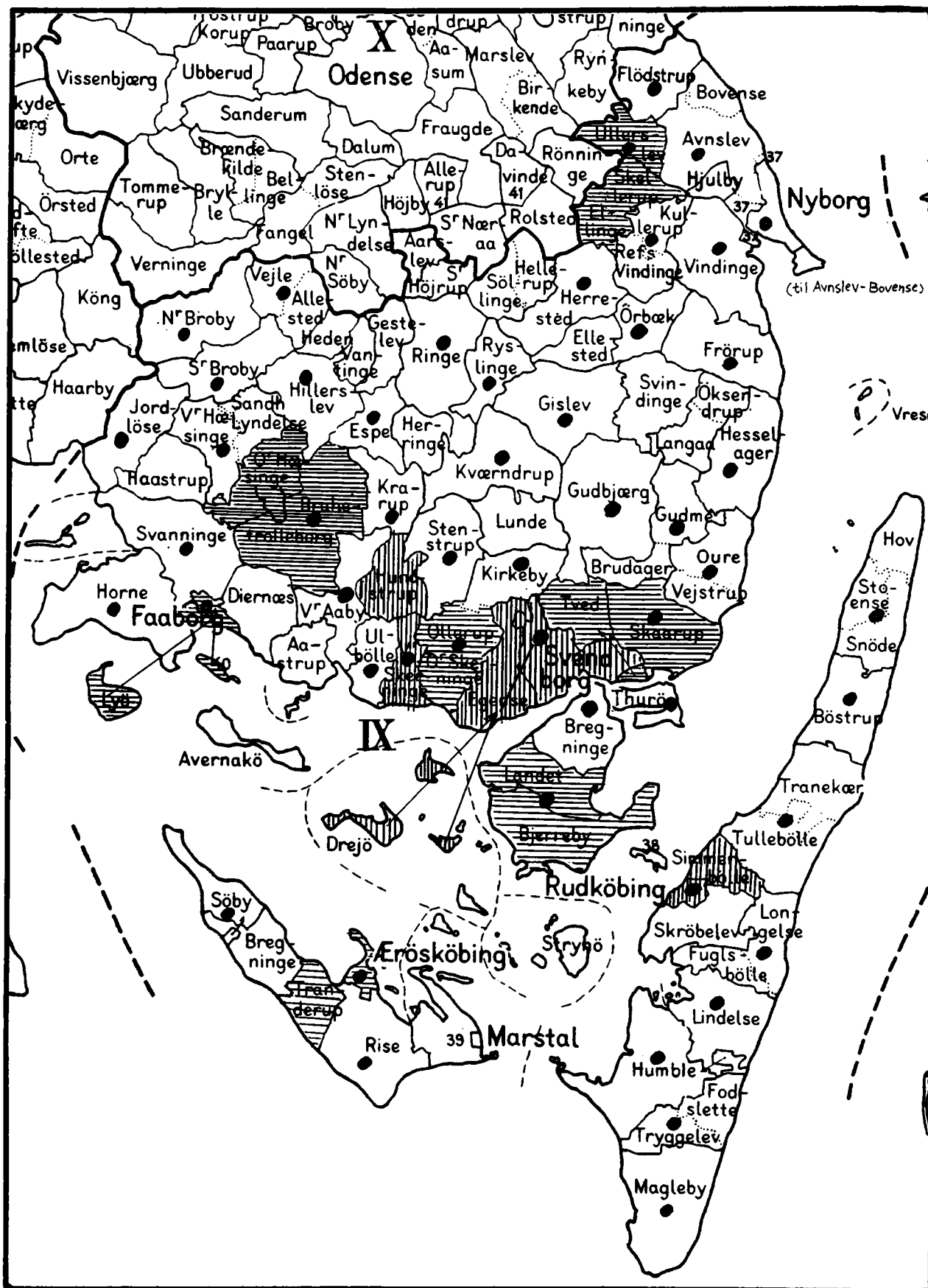
Bevægelser i folketallet 1945-60

- Over 15 % stigning.
- 5—15 % stigning.
- 5 % stigning — 5 % nedgang.
- 5—15 % nedgang.
- Over 15 % nedgang.

Bymæssige bebyggelser 1960

- 500—750 indbyggere.
- 750—1000 indbyggere.
- 1000 indbyggere og derover.

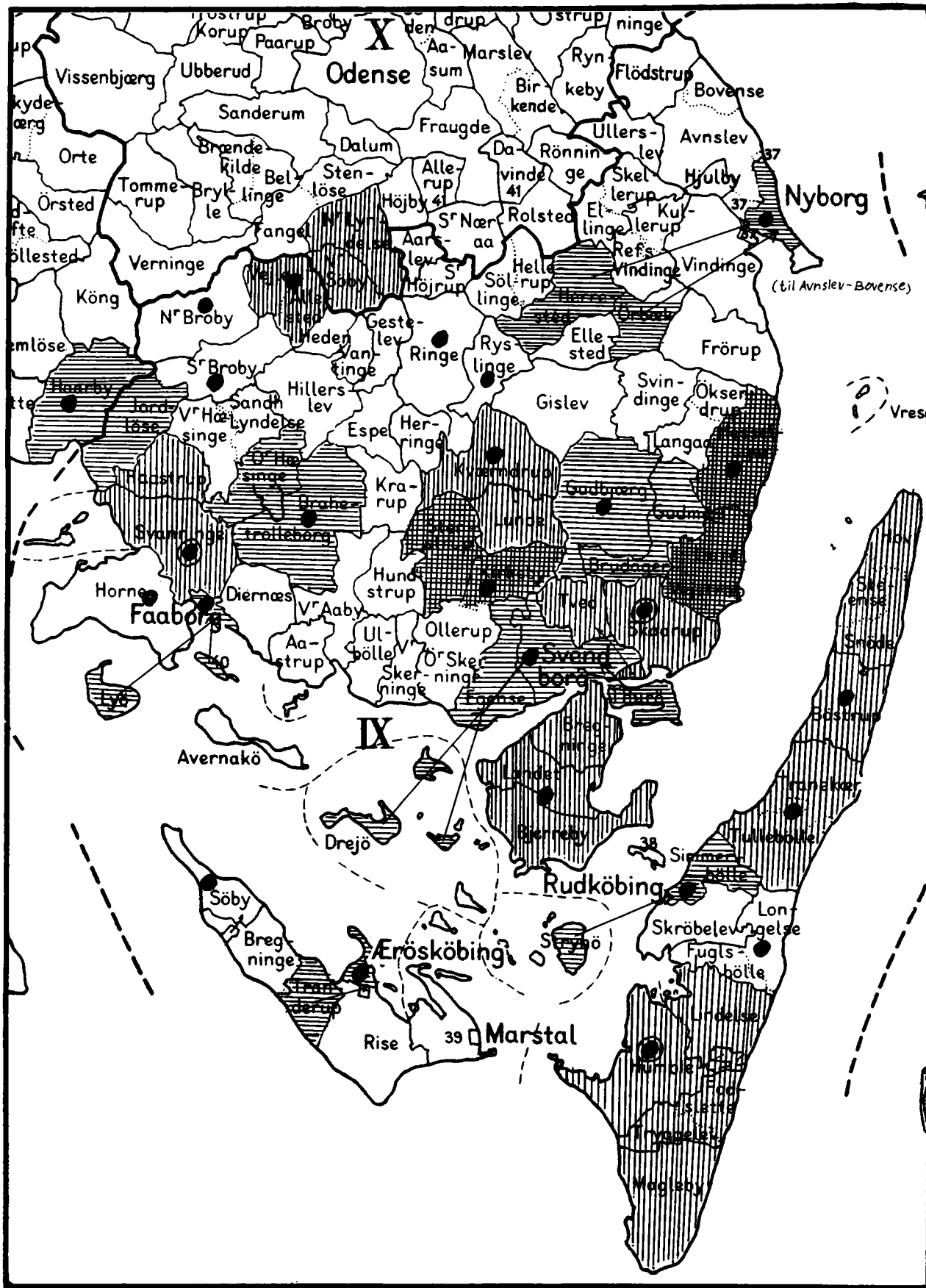

Reproduceret ved Geodætisk Institut København 1965

7-klassede skoler og forbund om sådanne

● 7-klassede skoler¹⁾.

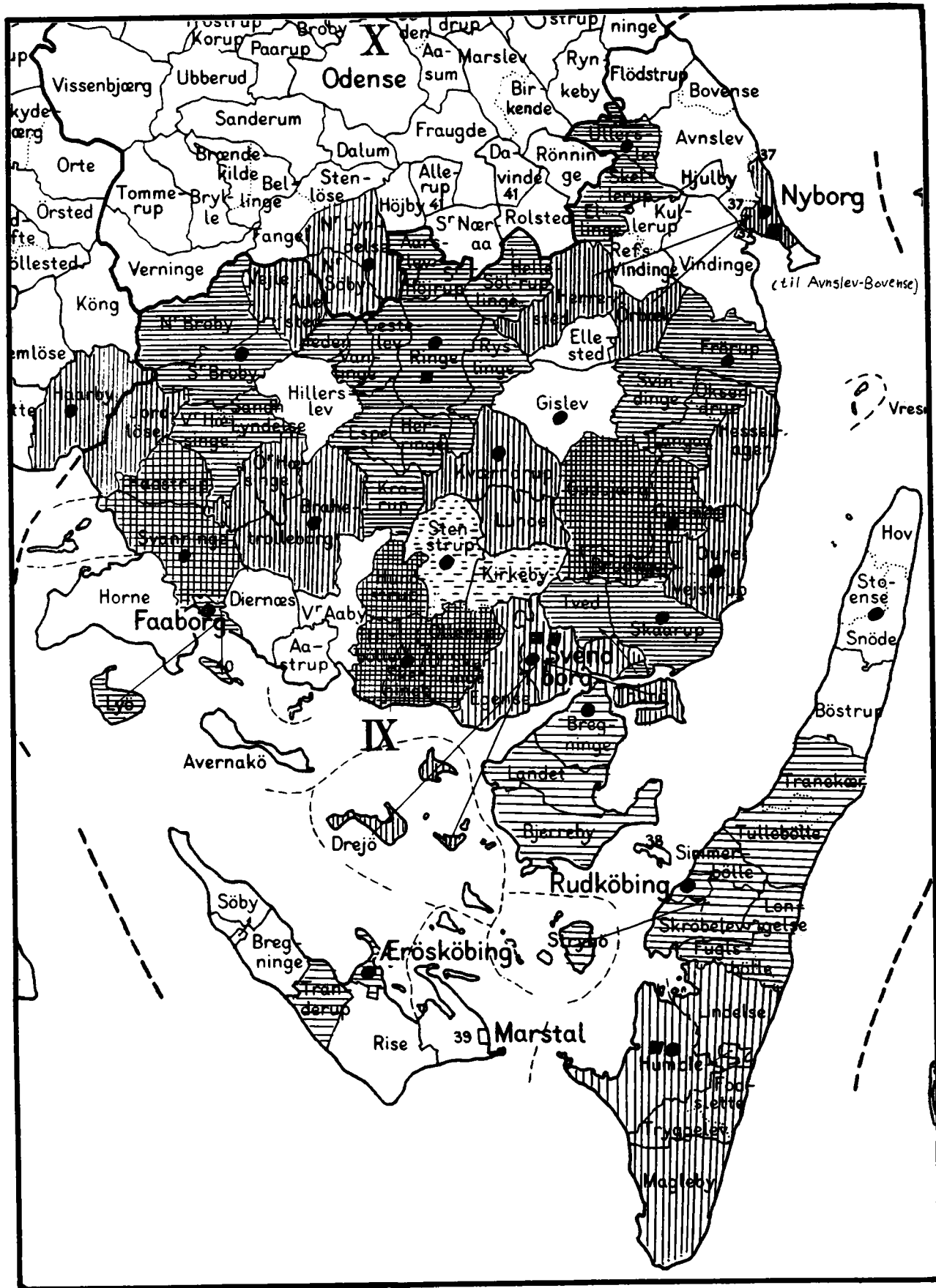
¹⁾ For tiden er der 2 7-klassede skoler i Magleby kommune, men den ene agtes nedlagt ved skolevæsenets udbygning.

Reproduceret ved Geodætisk Institut, København 1955

Skoler med 8. og 9. klasser og forbund om sådanne

- Skole med 8. klasse.
- Skole med 9. klasse.

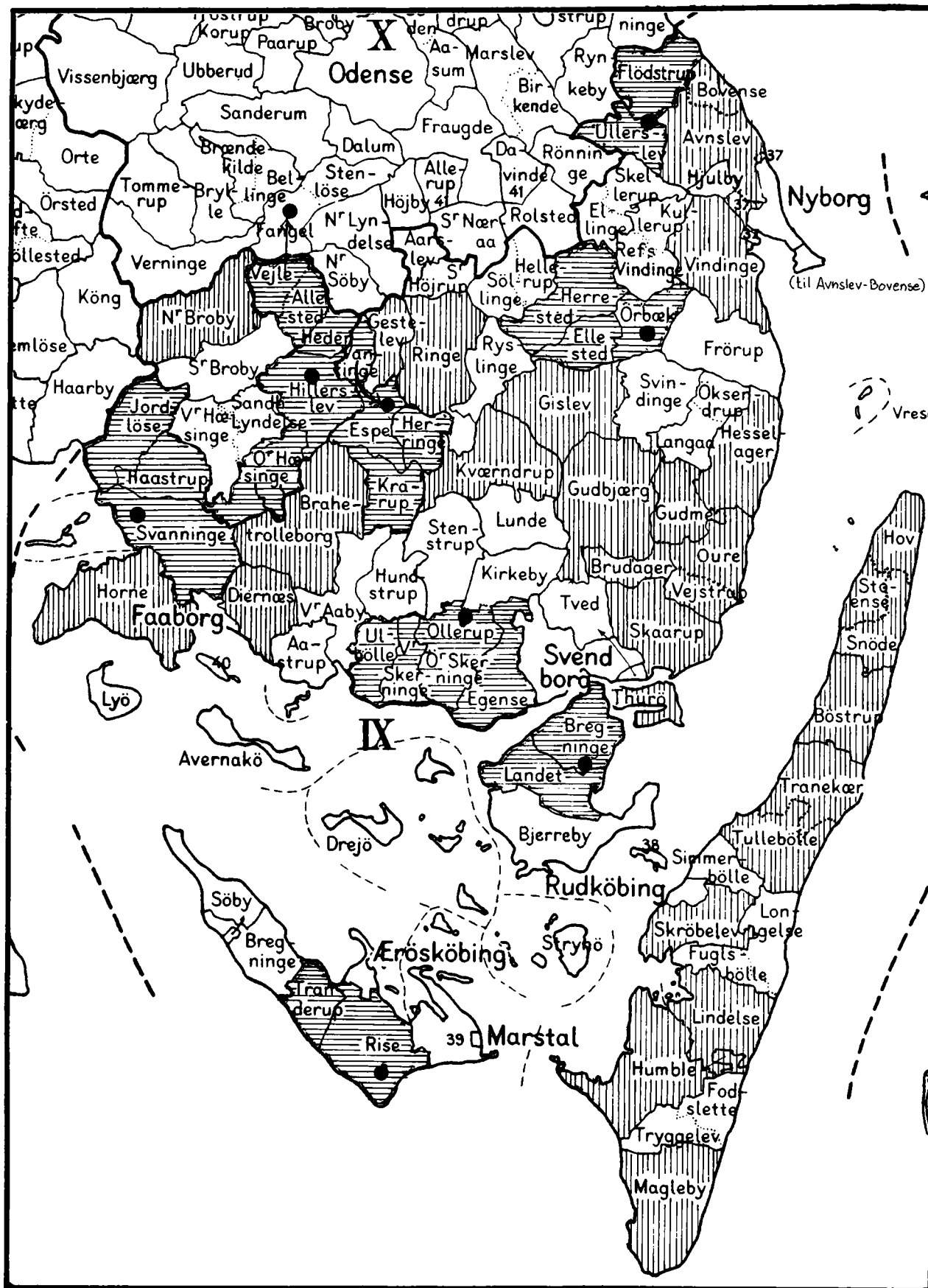

Reproduceret ved Geodætisk Institut, København 1985

Realafdelinger og forbund om sådanne

● Kommunale realafdelinger.

■ Private realafdelinger.

Reproduceret ved Geodætisk Institut København 1955

Alderdomshjem

-
Kommuner med fælles alderdomshjem.
-
Kommuner med eget alderdomshjem.
-
Kommuner, der ikke har sikret beboerne adgang til alderdomshjem.

Reproduceret ved Geodætisk Institut, København 1955

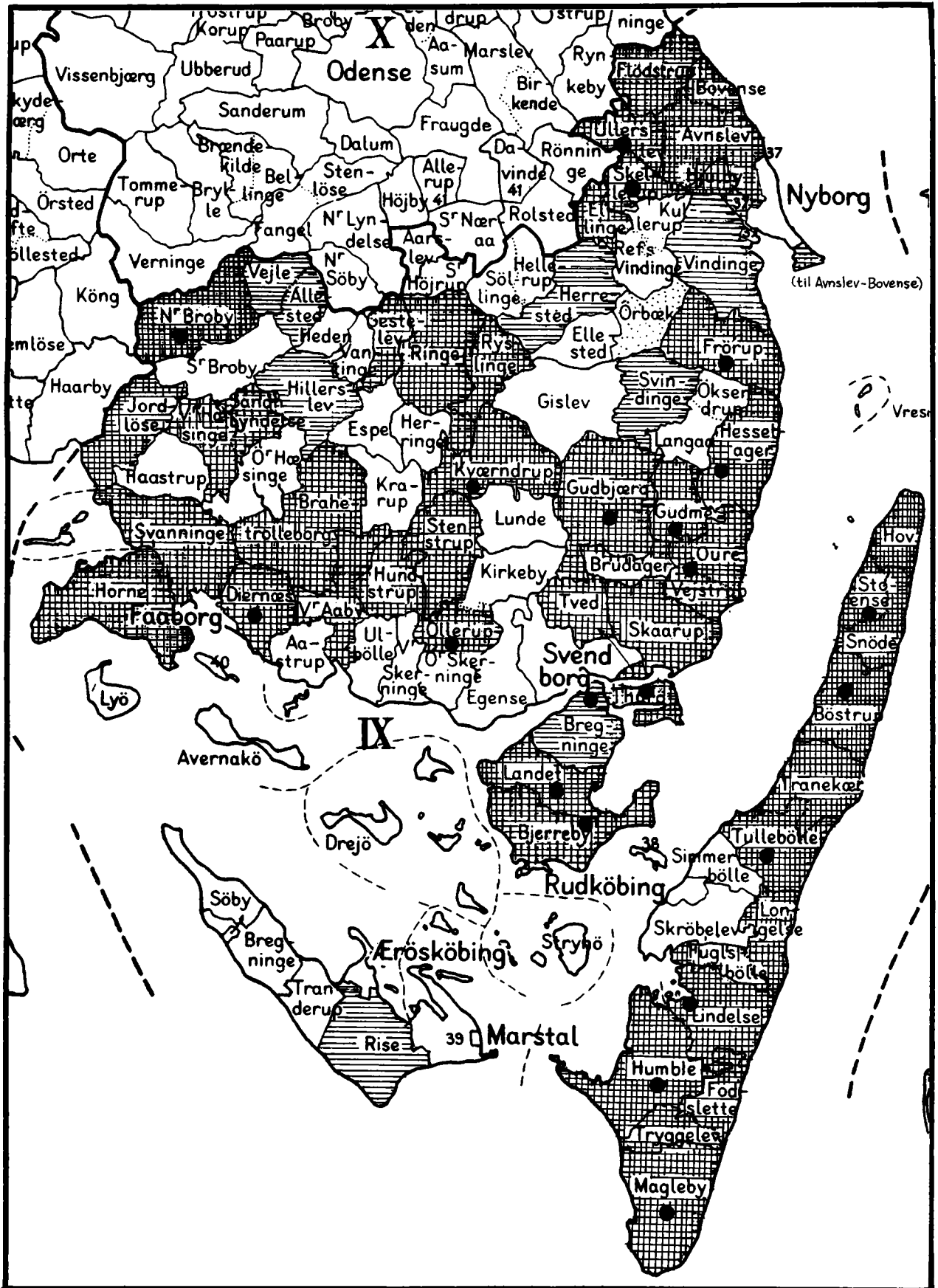
Hjemmesygeplejedistrikter

Der er påført distrikternes indbyggertal og antal hjemmesygeplejersker i distrikterne.

Administrativ inddeling

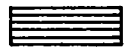
1. Kommuner med sekretærer, aflønnet efter sognerådsforeningernes lønvejledning efter lønklasser for sekretærer med kommunal uddannelse. (32 kommuner.)
2. Kommuner med kasserer, aflønnet efter sognerådsforeningernes lønvejledning efter lønklasser for sekretærer uden kommunal uddannelse eller med et fast grundbeløb + honorartillæg eller med et beløb uden nogen form for regulering. (21 kommuner.)
3. Kommuner med kasserer, der er aflønnet efter reglerne under 2, som er tilsluttet sognerådsforeningens regnskabscentral. (24 kommuner.)

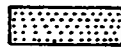
Administrationslokaler

Egentlig administrationsbygning.

Administrationslokale på skole eller alderdomshjem.

Administrationslokale i lejede lokaler.

Intet egentligt administrationslokale.

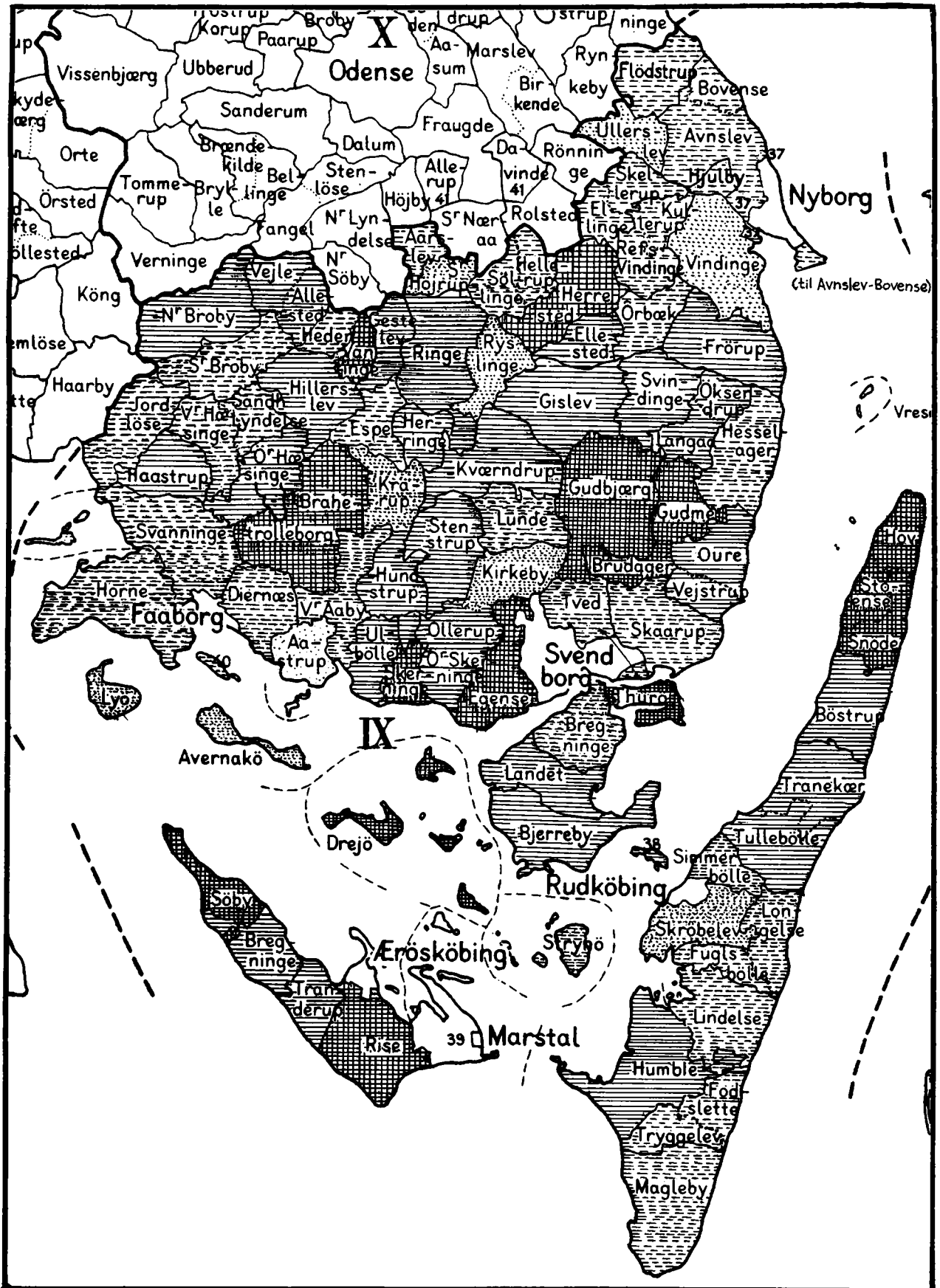

Bolig til kommunesekretær eller -kasserer.

Byggningsmyndigheden

- 55 kommuner, i hvilke byggningsmyndigheden udøves af amtsrådet.
- 7 kommuner, der har planer om selv at ville udøve byggningsmyndigheden samt ansætte kommuneingeniør.
- 15 kommuner, der selv udøver byggningsmyndigheden.

Reproduceret ved Geodætisk Institut, København 1965

Udgifter til skolevæsen, socialforsorg og vejvæsen pr. indbygger

Gennemsnit for 1956/57—1960/61.

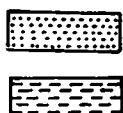

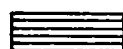
Reproduceret ved Geografisk Institut, København 1965

Bestyrelsesudgifter pr. indbygger

Gennemsnit for 1956/57—1960/61.

Under 15 kr. pr. indbygger.

15 kr. til 24,99 kr. pr. indbygger.

25 kr. til 34,66 kr. pr. indbygger.

Skitseforslag til ny kommuneinddeling